

HARROBItik-ra ***prozesurako inspiratzea***

**Han-hemengo ekimen batzuk,
berrikuntzari eta gizarte-ekintzaitzari,
kultura-ekintzari eta adimen kolektiboari
buruz.**

proiektuak, espazioak, neurriak eta programak

Bilbon, 2015/11/22an

Agiri honen edukia, *HARROBItik HARROBIra* prozesutik eratortzen diren gainerako materialen moduan,
Creative Commons 3.0 by. sa. lizentziarekin argitaratzen da

HITZAURREA

Txosten honen helburua

Txosten honen asmoa **jadanik abian dauden eta ikaskuntzak, funtzionamenduak, arrakastak eta porrotak estrapolatzeko eta aplikatzeko balio dezaketen proiektuei, neurriei, programei eta tokiei buruz begirada anizkun bat eskaintzea** da, Harrobi plazaren inguruko eta auzo guztiko helburu komunean gidatzeko gai eta nahikoak direlakoan.

Horretarako, txostenak HARROBITIK HARROBIra prozesurako mapa bat marrazteko erreferentziako lehen seinaleak osa ditzaketen kasuen multzo bat jasotzen du. Kasu batzuk ekintzailtzara bideratzen dira; beste batzuk, kultura-ekintzara; beste batzuk, ordea, hiri-berroneratzera. Inspirazio-iturria eta isla motibagarria izan daitekeen saski-naskia, aipatzen ditugun antzeko ideiak leku askotan errealitate zirrargarriak, eraldatzaileak eta produktiboak direla ikusita.

Orain geure puzzlearen piezak ordenatu behar ditugu!

Ikuspegi ekosistemiko eta ekojasangarria

Puzzle hau, formari eta edukiari dagokienez, **ikuspegi anizkun** batetik eta **ikuspuntu sistemiko batekin** osatu behar da, gizarte-erronka horiei aurre egiteko erakundeentzako eta gainerako eragileentzako aukerak eta gomendioak kontuan hartuta, baita auzoak ezartzen duen izaera ere, kultura anitzekoa, kultura artekoa eta soziala baita.

Proposamen zehatzak egin behar dira, alderdi interesdun guztiak barne hartzeko, irtenbideak zenbait ikuspegitatik aurkitze aldera. Horretarako, laborategi-filosofiaren arabera lan egingo dugu, ekosistema-formatuan proiektatuko dugu, baliabideak erabiltzean eraginkorrak izango gara, badagoen horretatik abiatuta sortzea ahalbidetuko dugu eta ekimen zaharren eta berrien artean sofistikatuko dugu.

lido horretan, printzipio horiei dagokienez, *Kalundborg*-eko¹ parke ekoindustrialia, izen bereko herri daniarrean kokatua, har dezakegu erreferentzia-puntutzat, berrikuntza ekologikoaren printzipioari men egiten baitio. Proiektua eskualdeko industria-jardueren konplexutasuna kudeatzean oinarritzen da. Horretarako, enpresak ekosisteman baten antzeko egitura batean antolatzen ditu, alegia, eskuragarri dauden baliabideek eta espezieek elkarri eragiten diete eta erlazio organikoetan atzera elikatzen dute elkar².

Profil ekosistemikoa ulertuz eta aplikatuz, irtenbide anitz lortu ahalko dira edo zenbait ekintza barne hartzen dituen programa edo ibilbide-orria sortu ahalko da (elementu edo proiektu erakargarriren bat beharrezkoa izan liteke), auzoaren hobekuntza osoan aurrera egitea ahalbidetze aldera. Horretarako, **irekitasun eta sormen** ugari beharko dira, **toki-garapeneko eredu jator bat sortzeko**; hori nazioko zein nazioarteko erreferentzia-puntuetan oinarrituta, baina, funtzionatzeko, egungo eta etorkizuneko biztanleen beharrak eta itxaropenak bete behar ditu eta haien gaitasunetan oinarritu.

Laburbilduz, kokatzen den ekosistemako baliabideak agortzen dituen erauzketa-harrobiaren konnotazio negatiboa alderantzikatu egin behar da, hain zuzen berronertzeko ekosistemikoa eginez, sozialki, kulturalki eta ekonomikoki emankorra den elkarrekin bizitzeko ingurune produktiboa bihurtu dadin.

¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Kalundborg_Eco-industrial_Park

² HARROBItik HARROBIra prozesua osatzen duen beste eranskin batek, "Harrobia trantsizioan" izenekoak, aukera horietan jartzen du arreta zehatz-mehatz, proposamenak egiteko moduan, aukerok trantsizioko eskualdeak, toki-garapena, gizarte-ekonomia eta permakultura lotzen baitituzte.

Esparrua, irizpideak eta kasuen garapena

Harrobiaren gainean prospekzio baterako erreferentzia-puntu inspiratzaileak hautatzeari ekin genion unean, ekimenen multzoa eta lotutako *tagen* hodeia hazi egin ziren eta nolabaiteko kaosa bihurtu ziren; kaosa onartu eta kudeatu egin dugu, esparru orokor bat eta gutxieneko irizpide batzuk ezarriz.

Hasteko, kontzeptu-esparrua zedarritu genuen eta esparru orokor gisa **Europa Estrategia 2020³** delakoaren heltzeko modu transbertsala hautatu genuen, hazkunde adimentsu, jasangarri eta integratzailea sustatzen baitu; eta, zehatz-mehatz, Europako Batzordeko Hiri eta Eskualde Politiketako, Enpleguko, Gizarte Gaietako eta Inklusioko Zuzendaritza Nagusiek batera argitaratutako **Gizarte-berrikuntzari buruzko gidak⁴** gizarte-berrikuntzaz ematen duen definizioa hartu genuen:

*Gizarte-berrikuntza honela defini daiteke: **gizarte-beharrak betetzeko, gizarte-harreman berriak sortzeko eta emaitza hobekuntzak eskaintzeko** ideia berriak (produktuak, zerbitzuak eta ereduak) garatzea eta inplementatzea. Elkarreragin sozialeko prozesuari eragiten dioten gizarte-eskariei erantzuteko balio du eta giza ongizatea hobetzea du xede. Gizarte-berrikuntzak gizartearentzat onak izan ez ezik pertsonen jarduteko gaitasuna hobetu ere egiten dutenak dira. Herritarren, sozietate zibilaren erakundeen, toki-erkidegoen edo enpresen sormenean oinarritzen dira.*

Horrez gain, kasuak hautatzeko eta aztertzeko egokiak diren **irizpideen multzo** sinplea ezarri genuen, hala nola:

- HARROBITik HARROBIra proiektuaren azterketara hurbiltzean azaleratu diren alderdi batzuekiko antzekotasuna.
- Ekimenaren berrikuntza-maila.
- Betetzen dituen gizarte-beharrak, baita ukitutako pertsonentzako hobekuntzen sarrera ere.
- Askotariko eragileen partaidetza haien sorketan edo funtzionamenduan.
- Espazioak sortzeko edo okupatzeko gaitasuna.
- Gobernamentu- eta finantzaketa-eredu hibridoa eta egingarria.
- Lurraldearen gaineko eraginak.

Kasu bakoitzerako hurbilketa modu errazean egiten da, **bigarren mailako iturriak** (nagusiki, ekimenen webguneak) behatuz edo proposamen batzuk zuzenean ezagutuz (beharbada aurrerago interesgarria izan daiteke kasu baten azterketa xehatuago bat egitea, lehen mailako iturrien bidez). Ekimen (edo ekimen-multzo) bakoitzari buruz fitxa bat egiten da, elementu hauek barne hartzen dituena: deskribapen labur bat, intereseko informazioa eta Harrobi plazaren inguruko proiektuaren ezaugarriekin zerikusia duen behaketak biltzen dituen atal bat.

3 http://ec.europa.eu/europe2020/index_es.htm

4 http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guides/2013/guide-to-social-innovation

Kasuen aurkibidea

Medialab Prado
Darwin Ecosysteme
Fabrique POLA
Coopolis
Zaragoza Activa / La Azucarera
#HarineraZGZ
Barcelona Lab
Forum for Social Innovation Sweden
Knowledge West Media Centre
Torino Social Innovation
Finantzaketa eta gizarte-eragineko bonuak
La Fonderie
Volumes
ConectaLab
Enplegu-anezkek
La Noria
El milagro de los peces
Incredible Edible
TransEuropeHalles
Open Living Labs

Medialab Prado

Madril

<http://medialab-prado.es>

komunitatea | bitartekaritza | herritarren_laborategia | kultura_askea | ezagutza_partekatua | diseinu_irekia | gizarte_teknologiak

Deskribapena

Ezagutzen, praktiken eta esperientzien arteko elkarketatik sortu diren **esperimentazioko eta ikaskuntza partekatuko moduak arakatzan dituzten** ikerketa-, ekoizpen- eta hedapen-**proiektuen** herritarren laborategi bat; artearekin, zientziarekin eta teknologiarekin, kultura askearekin eta herritarren partaidetzarekin dute zerikusia.

Helburua komunitatea osatzen duten *prouserrei* (ekoizle eta erabiltzaileei) lankidetzako proiektuak garatuz ikerketa-, ekoizpen- eta hedapen-prozesuak konfiguratu, aldatu eta bestelakotzeko eskatzen eta bide ematen dien plataforma ireki bat gaitzea da. Era berean, askotariko jarduerak (mintegiak, lantegiak, lan-talde eta -estazioak, deialdiak, aurkezpenak, haurrentzako edo gazteentzako jarduerak...) antolatu eta hartzen dira; bitartekaritza-taldearen lanari esker, pertsona guztientzat irisgarriak eta interesgarriak izatea da xedea.

Informazio interesgarria

Zentroa Madrid Destino enpresaren, Madrileko Udaleko Arte, Kirol eta Turismo Sailaren enpresa publikoaren, menpe dago. 2000an sortu zen, Conde Duque kultura-zentroan. 2007an Plaza de las Letrasera lekualdatu zen eta Medialab-Prado izena hartu zuen. Horrez gain, 2014an antzinako Serrería Belgaren aldameneko eraikina hartu zuen eta nabarmen handitu zituen instalazioak.

Proiektu eta jarduera puntualez gain, zenbait lan-ildo garatzen ditu modu iraunkorrean, hala nola:

- *Interactivos*: elektronikaren eta programazioaren sormenezko erabilerei buruz.
- *Visualizar*: informazioa bistaratzeko estrategiak eta tresnak.
- *Inclusiva-net*: gizarte-inklusioko prozesuetako sare-kulturaren inguruko ikerketa eta gogoeta.
- *Laboratorio del Procomún*: ondasun komunaren kontzeptuaren eta praktikaren inguruko diskurtsoa, ekintzak eta jarduerak antolatzea.
- *AVLAB*: soinu- eta ikusmen-arteak sortu eta hedatzea.
- *Mediación*: bisitariak hartzea eta komunitateko harremanak zaintzea.
- *FabLab*: berezko espazio berria 2015etik.
- *Fachada Digital*: esperimenduzko led-gailua zentroko fatxadan.

Oharrak

- **Open sourceren aldeko apustua.** Ezagutzen eta prozesuen truke ireki eta lankidetzazkoa sustatzearen aldeko erabateko apustua egiten da, software eta hardware libreko tresnak erabiliz, lizentzia libreak baliatuz eta ekoitzitakoa transferitzeko dokumentatuz. Librea eta irekia dena paradigma-aldaketa bat ekartzen ari da ekoizpen-eredura eta eragin sozioekonomiko nabaria edukitzen ari da; hortaz, protagonista izan beharko luke HARROBITik HARROBIra prozesuaren inguruan garatzen diren ekimenetan.
- **Bitartekaritza hartu eta inplikatzeko bide gisa.** Medialab erabiltzaileengan ardatzutako proiektu bat da; erabiltzaileok askotariko profilak (artistikoa, zientifikoa, teknikoa) eta espezializazio-maila desberdinak (adituak eta hasiberriak) dituztenez, komunikazio- eta inplikazio-bide ugari dauzkate. Prozesu horretan funtsezkoa da bitartekaritza- eta harrera-talde oso dinamiko baten zeregina; gainera, azken urteotan, zentroaren lan-ardatzekin zerikusia duten ikerketatxoak egiteaz ere arduratzen da. Harrobi plazari begira, bitartekaritza-eredu hori oso interesgarria izan daiteke; beraz, komeni da urtero egiten duten kontratazio-deialdiaren ereduaz aztertzea.⁵
- **Work in progress eta nolabaiteko kaosa onartzea.** Medialab proiektu porotsua da, beti errealitatearekin eta haren koiunturekin zuzeneko harremanetan dagoena; ziurgabetasun- eta erresilientzia-kuota altuak kudeatu behar ditu, interes desberdinak dituzten askotariko eragileen arteko harremanei eta tentsioei eusteko.

⁵ <http://medialab-prado.es/article/convocatoria-mediacion-2015-2016>

Darwin Ecosysteme

Bordele (Frantzia)

<http://www.darwin-ecosysteme.fr>

bio_eko | ekonomia_zirkularra | publikoa_pribatua | hiri_berroneratzea | ekosistema | ekintzailtza | laborategia | sormena | hiri_kultura | diseinua

Deskribapena

Ekintzailtza aktibo eta jasangarriari, DIY laborategiei, bio eraikuntzari eta erduei, *skate* eta *bmx* egitearen inguruko hiri-kulturari eta abarri buruzko dimentsio anitzeko hiri-ekosistema eta proiektua. Kuartel bat ostatatzen zen aldameneko zenbait eraikinetan eratuta dago eta hiriko zirkulazio gutxiko guneko bat eraldatzen du.

Ibaiaren ondoan dago kokatuta, trantsizioko aldiriko guneko batean, Bastide-Neilen, eta badirudi guneko ekoegoitzazkoa bihurtuko dela eta lurzoruari balio handiagoa emango zaiola. Darwin guneko Bordeleko modako leku berria da.

Informazio interesgarria

Ekimen pribatutik bultzatutako proiektua da, lehen hangarrak hartu baitzituen, eta gero tokiko erakunde publikoak (Bordeaux Metropole, Bordeleko Udala, Akitaniako Eskualdea), enpresak (GDF Suez, Orange, FCBA...) eta beste erakunde batzuk (EB, Ademe...) barne hartu zituen. Era berean, *crowdfunding*-formulara jo dute *Magasin Bio* inauguratu berria finantzatzeko.

Berreraikitako azalerarik handiena jabetza pribatuko eraikin nagusi batean dago, **co-working eremu** handi batek (**300 pertsona baino gehiago**) okupatuta, eta sektore "berdeko" eta "sormenezko" sektoreko bai enpresa finkatuak bai sortu berriak hartzen ditu barne (gune bat udalarekin hitzartutako ekimen-mintegia da). Enpresa nagusiaren bulegoak ere badaude hemen (komunikazioan aritzen da). Gainera, duela gutxi taberna-jatetxe bat eta produktu ekologikoen denda bat zabaldu dituzte.

Beste azalera **hiri-kulturarekin** zerikusia duten askotariko praktiketarako zenbait hangar hartzen ditu, esate baterako: *skate*, *bmX*, grafitia, ortua eta, gutxi barru, *eco-lodge* bat. Horrez gain, aldizka yoga, borroka-arten eta abarren ikastaroak ematen dira eta ekitaldi soziokultural ugari giten dira.

Oharrak

- **Ondare-intereseko aldirietako leku bat birgaitzea, irizpide ekologikoen arabera**, erakunde eskudunen hiri-berritze ekologikoaren estrategiari jarraiki. Alderdi onuragarria proiektua abian jartzeko baimenak eta akordioak negoziatzerakoan.
- **Ekosistema-kontzeptua zenbait joera, erabilera eta publiko integratzeko proiektu gisa**; bai ekintzaitza eta arkitektura jasangarria bai hiri-kulturako espazioa; bai enpresariak eta ekintzaileak bai skaterrak eta artistak; bai aldi baterako erabilera bai behin betikoa. Proiektuak intereseko zenbait sektoreren eskariak eta beharrak entzuten jakin du, baita arrakastaren zati bat bermatzen duten estetika hori eta marketing cool hori ematen dizkieten **joera gehienak integratzen** ere. Harrobia prozesuak bere diseinuan kontzeptu hori integratzeko gai izan beharko luke, auzoaren higiarazle gisa, erabileren eta erabiltzaileen aniztasuna kudeatuz.
- Proiektuaren kudeaketa eta garapena **harremanen eta lankidetzaren sorketa oso dinamiko eta proaktiboan** oinarritzen dira, bai Darwin komunitateko kideen artean (eragileen masa kritiko bat dago), bai hiriko bertako eragileekin (Fabrique POLA delakoa laster aldatuko da gune horretara; jarraian hitz egingo dugu horretaz). Halaber, nazioarteko beste eragile batzuekin lan-bideak zabaltzen ditu, Europako proiektu asko aktibatuz (esate baterako, proiektu horietako batzuetan Bilboko eragile batzuek hartzen dute parte, hala nola WikiTokik eta ZAWPek).
- Oso proiektu handinahia da eta, finantzaketa apur bat eta laguntza publikoa edukitzeaz gain, inbertsio pribatu sendo bati esker sortu zen (atzean bere interesak dituen enpresa-talde indartsu bat dago). Proiektuak kudeaketa parte-hartzaile eta erantzunkidea agertzen duen arren⁶ eta komunitate-ideiari garrantzi handia ematen dion arren, herritarren sektore batzuek gardentasun-falta eta ekosistemaren kudeaketa oso zentralizatua kritikatzeko dituzte. **Geure buruari galdetzen diogu ea geure ingurunean mota horretako inbertsiogilerik aurkitu ahalko genukeen; kidesun publiko eta pribatu horiek garatzeko kulturarik badagoen; eta horrelako zerbaitek auzoaren dinamikarekin bat etorriko litzatekeen ala gentrifikazio-prozesuak azkartuko lituzkeen.**

⁶ <http://www.darwin-ecosysteme.fr/a2-une-gouvernance-collective/>

Fabrique POLA

Bordele (Frantzia)

<http://www.pola.fr>

arteak_sormena | autokudeaketa | lankidetzeta | zerbitzu_komunak |
gizarte-ekonomia

Deskribapena

Arteen eta kulturarekin, sormenarekin eta lan kognitiboarekin zerikusia duten beste jarduera batzuen (edizioa, teknologiak, diseinua, arkitektura eta loturiko bestelako zerbitzuak) eremuan ekoizteko sorketa-espazio handia. Bere burua kudeatzen duen proiektua; udalarekiko hitzarmen baten bidez, Bordeleko aldirietako antzinako posta-egoitza bat okupatzen du. Lan-espazio pribatuz gain, gunekomunak, erakusketa-aretoa eta hiru ekoizpen-lantegi ditu.

Informazio interesgarria

Fabrikak 19 egitura, 9 artista egoiliar eta 5 pertsonako kudeaketa-talde bat dauzka (guztira, 70 pertsona inguru). Eragile guztiek urtero 2,7 milioi euro sortzen dituzte; horietako 500.000 € udalarekiko hitzarmenetik datoz, eta horietako 250.000 € 5 pertsona liberatu kontratatuzko erabiltzen dira. Pertsona horiek honelako funtzioak daukate: kudeaketa, administrazioa, komunikazioa, kideentzako zerbitzuak eta jarduerak.

Batzarren moduan jarduten dute; 12 pertsonako lantalde bat daukate, hilean behin biltzen dena; horrez gain, gai zehatzei buruzko proposamenak egiteko eztabaida-taldeak daude.

Oharrak

- Hauxe da proiektu komunaren baliorik handiena, osatzen duten eragileen arabera: **lankidetzeta-proiektuak errazten dira, ikaskuntza-prozesu partekatuak gertatzen dira, zerbitzu-erosketa eta -kontratazio kolektiboak egiten dira eta eragileen arteko laguntza-prozesuak jazotzen dira.**
- Gaur egun **zerbitzuen katalogo komun bat egiten eta POLAtik zuzenean eskaini ahal izateko moduko paketeak egituratzen** saiatzen ari dira (multzoa unitate gisa ikustaraztea eta multzoari koherentzia ematea —eragile bakoitzak bere autonomia galdu gabe—). Ildo horretan, kide berriak sartzera, gero eta modu praktikoagoan hartzen dute kontuan zerbitzu-eskaintza hori osatzea (edo horren osagarri izatea).
- Gainera, proiektua gero eta **lotura** gehiago ezartzen ari da **ekonomia alternatibo eta solidarioarekin** (pertsonek liberatu eta batek ardatz hori garatzeko funtzioa dauka).

Kontu horiek guztiaz Harrobi plazaren errealitatera eta baterako proiektu baten garapenera egokitu ahal dira. Eta gainera, hein handiagoan edo txikiagoan eragile batzuen dinamiketarik heldu ari zaie dagoeneko (behintzat, WikiTokitik eta Hi! Plazatik).

- Berrikuntzarekin eta ekintzailtzarekin zerikusia duten hiriaren zenbait eremuren antolamendu edo espezializazioa gertatzen ari da. Ildo horretan, gaur egun POLA dagoen gunea teknologien eremu espezifikoan garatuko da, eta POLA Darwin dagoen gunea berera lekualdatuko da, gizarte-berrikuntzan ardatzuta baitago, kulturaren eta sormenaren eta ingurumen- eta gizarte-jasangarritasunaren arteko elkarketatik. **Espezializatzeko eta eragile espezifikoaren masa kritiko handiagoa bilatzeko zonakatzeari (edo ez zonakatzeari) buruzko kontu** hori aintzat hartu beharko litzateke plazako proiektuaz hausnartzerakoan, baina Bilboko Udalak ere orokorrean planteatu beharko luke.
- Duela gutxi antzeko ezaugarri batzuk dituen proiektu bat abian jarri da Iruñean, eta uste dugu interesgarria dela laburki deskribatzea. **Jazar**⁷, 5 solairuko (horietako 3, erabilera komunitariorako) antzinako ikastola, bizilagun berriek sortzeko espazio bihurtzeko asmoz berreskuratu dute; eremu profesionalaren eta amateurraren artean, maker munduaren eta artisautzaren artean, dago. Espazioak honako hauek dauzka: zurgintza-, estanzazio- eta plastika-lantegiak, argazki-estudio/laborategia, informatika-gela, bizikleta-lantegia, gaztandegia, sukalde, arte eszenikoak, ehungintza, garagardoa, fabrika, doako denda, skateparka... Inplikazio-maila desberdinetan oinarrituta bere burua kudeatzen duen eredu; batzar batek zuzentzen du eta zenbait lantalde (egonkor edo koiuntural) ditu: administrazioa eta ekonomia, proiektuaren definizioa, gimnasioa, garbiketa, mantentzea, programazioa, sukalde/barra, arkitektura, komunikazioa eta legegintza.

⁷ <http://jazar.org>

Coopolis

Bartzelona

<http://www.laciutatinvisible.coop/intervencio/coopolis>

garapen_komunitarioa | elkarlaneko_gizarte_ekonomia | enplegua |
ekintzailletza | autoantolaketa | publikoa_pribatua

Deskribapena

Coopolis (oraindik abian jartzeko fasean) toki-sarean integratutako eta sustraitutako ekimenak sustatzeko gizarte-berrikuntzako ekosistema gisa sortu da, alderdi produktiboaren eta harremanetakoaren artean, enpresaren eta auzokoen artean. Bi planteamendu nagusi ditu ezaugarri: **1) gizarte-ekonomiaren eta elkarlaneko ekonomiaren sustapenean eta dinamizazioan erreferentzia izateko asmoa, Sans auzotik eta metropolialde osorako; eta 2) erkideagoak kudeatutako ekipamendu publikoa bihurtzeko nahia.**

Coopolis **gizarte-ekonomiaren eta elkarlaneko ekonomiaren erakunde erakargarrien egoitza soziala** izango da, **baita azaleratzen ari diren ekimen berritzaileen higiarazlea ere**. Pertsonen eta enpresen prestakuntza-, aholkularitza- eta laguntza-beharrak estaltzen dituen ibilbide oso bat proposatzen du, proiektu ekonomiko bat abian jartzeko hasierako fasetik hazkunde- eta finkapen-etapara arte.

Informazio interesgarria

Proiektua auzokoen eskaritik sortu zen, 2011n, Bartzelonako Sans auzoko Can Batllóko pabiloiak aprobetxatzeko (Coopolisez gain, badago erabilera anitzeko espazio komunitario bat abian jarrita, eta etxebizitza-kooperatiba bat eta eskola libre bat aurreikusita daude). Coopolis La Ciutat Invisible-k eta Lacol-ek antolatutako proposamena da, Barcelona Activa udal-garapeneko agentziak sustatua (proiektuaren helburua gaur egun udalak espezifikoki lantzen ez duen eremu ekonomiko hori sendotzea da).

Proiektua fabrikaguneko 4. blokean ardaizten da; 2.650 m neurtzen du, eta han ekipamendu hauek instalatuko dira: erakunde erakargarrientzako lan-moduluak, *co-working* guneak, bilera-, prestakuntza- eta aurkezpen-espazio komunak, dokumentazio-zentroa, kafetegi-*officea*, biltegia. Lehen fasean, blokearen erdia berreskuratzea planteatu da, eta hasteko aurrekontua 1,5 milioi euro dira. Hurrengo faseetarako, hau da, kontratatze eta jarduera garatzeko, beste 3 milioi euro aurreikusi dira.

Coopolisek jorratzen dituen lehentasunezko sektoreak hauexek dira: **ekonomia berdea, teknologia berriak, kultura, komunikazioa, lanbide eta jarduera erdiindustrialak, enpresa-zerbitzuak eta pertsonentzako zerbitzuak**. Eta hauek dira ekimenak hautatzeko irizpideak: berrikuntza-maila, kalitate oneko enpleguaren sorketa, enpresaren eta talde-osaketaren eredua, hazteko edo errepikatze gaitasuna, kaudimen tekniko eta gizarte-eta ingurumen-jasangarritasuna, gizarte-sustraitzea eta lurraldearen gaineko eragin positiboa, (sektoreko eta lurraldeko) lankidetzaren sareak sortzeko ahalmena eta gizarte-eragina.

Coopolisek zenbait espazio edo programa iraunkor ditu:

- **Espacio Emprende:** Coopolisen sartzeko ate nagusia da; negozio-eredua garatzeko edo jarduera hasteko fasean dauden proiektuei laguntzeko eta prestatzeko balio du. Horrez gain, *Barcelona Activaren Enpresari Arreta Emateko Bulegoa eta Enpresa Kokatzeko Zerbitzua* barne hartuko ditu.
- **Espacio Re-emprende:** inplikazio handia dauka tokiko testuinguruan eta Santsen merkataritza txikia eta mikroenpresa berriro definitzeko balio du.
- **Espacio Colaborativo:** Coopolisen dauden eragileen arteko lankidetzaren harremanak indartu nahi ditu. Lankidetzaren eta trukearen alde egiteko tresnak eta metodologiak dauzka, hala nola, denbora-banku bat eta baliabide-banku bat.
- **Feinateca:** langabezia-egoeran dauden edo lanbide-ibilbidez aldatu nahi duten pertsonentzat.

Gobernamenduari dagokionez, Coopolisek bi antolaketa-maila ditu:

- **Maila politikoa:** batzar bat eta gutxienez ekintza-talde bat, eragileak espazio batean biltzen dituen, estrategia eta helburu komun eta transbertsalak definitzeko, lana planifikatzeko eta prestakuntza eta esku-hartze ildoak diseinatzeko.
- **Maila tekniko:** egitura profesional egonkor bat (gutxi gorabehera 14 pertsonakoa), hartutako erabakiak garatu eta gauzatu dituen eta proiektuaren egunerokoa eraginkortasunez eta kalitatez kudeatzen duena. Hauek dira talde horren funtzioak: koordinazioa, harrera, idazkaritza eta administrazioa, komunikazioa eta artxiboa, programen eta hitzarmenen garapena eta pertsonentzako, enpresentzako eta lurraldearentzako zerbitzuak.

Oharrak

- Coopolisek —eta Can Batllóko proiektu osoak— lantzen duen toki-garapenaren ideia gizarte-kapitalaren ekoizpenean, elkarre-sareen balioan, testuinguruan egotearen eta horrekin inplikatzearen ondorioz sortzen den konfiantzan eta gizarte-merkatu eta toki-ekonomia jasangarri baten ekoizpenean oinarritzen da. Hori guztia, **proiektu zehatzen planifikazio estrategikoaren eta diseinuaren antolaketa konplexu batean** gainjarria, eragile guztien (administrazioa, eragile pribatuak, sozietate zibila) inplikazioarekin. Hori funtsezkoa da auzoan erreklamazio historiko gisa, eta gauza bera gertatzen ari da *HARROBITik HARROBIra* prozesuaren jatorrian.
- Horrelako proiektuak garatzeko, **erakunde publikoen eta pribatuen, toki- eta udal-eragileen edo irabazi-asmoa duten eta irabazi-asmorik gabeko erakundeen estrategien adostasun konplexua behar da, haztatu behar diren askotariko interesak eta helburuak eta funtzionamendu-logika eta lotura-maila desberdinak kontuan hartuta.**

Alderdi praktikoari begira (prozesuari eta eragileen arteko harremani loturiko beste kontu batzuek haraindi) proiektuaren helburuei heltzea ahalbidetzen duen eta eragile guztiek parekotasunez parte hartzeko gobernamentu-eredu bat ziurtatzen duen **forma juridiko** bat aurkitu behar da. Modu posible bat **erakundeen zerbitzu-kooperatibarena** da; gutxitan erabiltzen da, baina oso interesgarria da eta proiektuak sustatzen dituen balioekin bat dator. Euskadiko kooperatiben legearen 125. artikulua araberak: ***Batzak, herri-erakundeak, iraskundeak, sindikatuak eta bestelako elkarteak dira mota honetako kooperatibak era ditzaketanak; kooperatiba horien bidez, denen berdintasunean eta kide bakoitzaren burujabetasuna eta erakunde lez dituen ezaugarriak ukitu gabe, edozein arazo edo antolamendu edo jarduneko beharrezan irtenbidea eman dakioko.***

Zaragoza Activa / La Azucarera

Zaragoza

<http://zaragoza.es/activa>

ekintzailletza | berrikuntza | komunitatea | laugarren_ sektorea |
elkarlanean_aritzea | dohain_ ekonomia | neurtzea_ ebaluatzea

Deskribapena

Zaragozako Udalaren proiektu bat, antzinako azukre-lantegi batean, 2009an birgaitu zen 4.000 m²-ko eraikin batean, kokatua. **Ekosistema ekintzaile, berritzaile eta elkarlanekoa, pertsonen, enprezen, proiektu publikoen eta gizarte-ekimenez osatua.** Ekimen ekonomikoen mintegi baten, auzo-etxe baten eta herritarren laborategi baten artean dagoen lekua. Espazio horretatik ideiak zabaldu daitezke, baita horra talentua erakarri ere egin. Herritarrentzat zabalik dago eta hasiera batean gutxienentzat jotzen diren praktikak eta jarrerak jende ugariengana hurbiltzeko asmoa du.

Duela gutxi memoria bat⁸ argitaratu dute lehen bost jardura-urteak ospatzeko; horren bidez, proiektua eta haren inguruan mugitzen diren ekimen-motak hobeto ezagut daitezke eta orain arte egindako guztiaren analisi kualitatiboa eta kuantitatiboa ikus daitezke.

⁸ <http://www.zaragoza.es/contenidos/sectores/activa/zgz-activa15.pdf>

Informazio interesgarria

Zaragoza Activan bai proiektu egonkorak bai aldizkako ekimenak zein puntualak garatzen dira; guztiek elkar atzera elikatzen dute eta komunitate-idea indartu egiten dute.

- *Vivero de Emprendedores*. Enpresa-laguntzako programa bat eskaintzen duten 17 bulego, hilean 220€-ko prezioan.
- *La Colaboradora*⁹. P2P co-workinga, kide desberdinen arteko elkarlanaren eta trukearen bidez, denbora-banku baten bidez, funtzionatzen duena.
- *Semillero de Ideas*. Ekintzaile-eskola publikoa eta doakoa (4 hilabeteko murgilketa).
- *Zona Empleo*. Enplegua bilatzeko edo hobetzeko orientabidea emateko arreta pertsonalizatuko bulegoa. IMEFEZen (Zaragozako Enpleguko eta Enpresa Sustapeneko Udal Institutua) menpe dago.
- *Made in Zaragoza*¹⁰. Sormenezko ekonomiako sarea, batez ere elkarlaneko blog batez eta merkataritza-dinamizazioko jardueraz aritzen dena.
- *Yuzz*. Banco Santanderren laguntzaz kudeatutako azeleratzailea, urtero start-up bat Silicon Valley-ra bidaltzen duena.
- *ThinkZAC*. Jakintza nomadako laborategia, gizarte- eta kultura-berrikuntzan espezializatua.
- *Cubit*. Udal-sareko liburutegia, bereziki gazteengan ardaztua, Bertelsmann fundazioarekin eta CAIrekin sinatutako hitzarmen batetik sortua.
- Beste iragate-espazio (ciberra, sukaldea, kafetegia) eta proiektu batzuk, hala nola: *No-Master* ikaskuntza partekaturako, *Speaknic* ingelesa praktikatzeko, *BetaBeers* garatzaileentzako, *Canvas Abierto* negozioak elkarlanean prototipatzeko...
- Eta hori guztia, *Red ZAC*¹¹ komunitate birtualean bilduta; gizarte-sare horretan, mundu guztiak alta hartu eta bere profila sor dezake (6.000 erabiltzaile baino gehiago daude), beste sare pertsonalekin konektatu, *ZACcoin* direlakoak kudeatu, jardueretarako izena eman, etab.

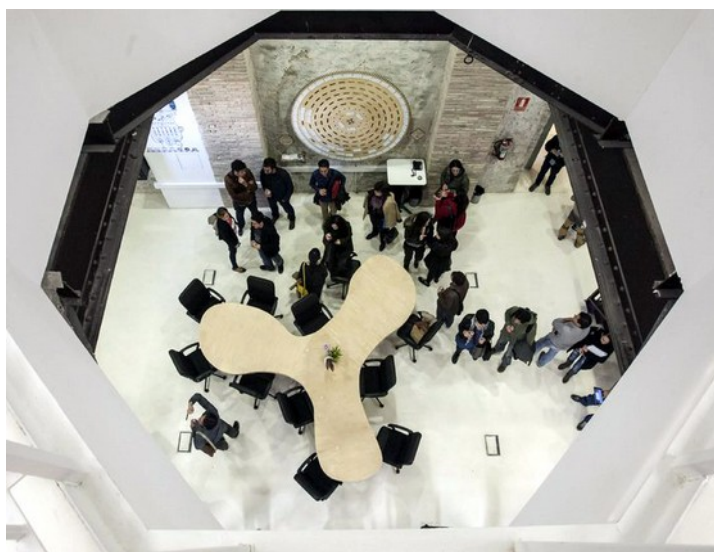
Oharrak

- **Proiektu jendetsua**, urtero 300.000 bisita/erabilera jasotzen dituen, gantxoarena egiten duten oinarrizko programei esker, adibidez, *Cubit* liburutegia eta *Zona Empleo*, pertsonak prestakuntza- eta dibulgazio-jarduera espezializatuagoen edo gutxiengodunen agenda bizi batera erakartzen baitute (500-600 jarduera urtero).
- **Trantsizio bigunak**, *protomaker*-aktibista-ekintzailearen eta handik igarotzen zen auzoko gaztearen artean dagoen arraila gainditzea ahalbidetzen dutenak. Espazioen eta jardueren arteko elkarreragin- eta geruza-sistema. Horien arteko kutsadura eta trantsizioa errazten ditu; horrek partaidetza, sormen eta berrikuntza handiagoa eragiten ditu, lotura gertagaitzen bidez, eta *prouser* (ekoizle-erabiltzailea) figura indar handiagoaz sortzea ekartzen du.

⁹ <http://zaragoza.es/lacolaboradora>

¹⁰ <http://www.madeinzaragoza.es>

¹¹ <http://www.zaragoza.es/zac>

- **Laugarren sektorearen ikuspegia.** Hauek bat datozen guneari deritzo: pribatua, berrikuntza eta kudeaketa arina eta malgua baitakartza; publikoa, giharra, segurtasun juridikoa eta sarbide unibertsalaren ikuspegiarako arreta baitakartza; eta soziala, arazo zehatz eta kokatuekiko harremana, komunitate-zentzua eta masa kritikoa baitakartza. Horrekin batera, *trans* jarrera dago eragile bakoitzak betetzen dituen rolei eta gobernamentu-eredu berrien osaketari dagokienez.
- **Dohain-ekonomia da La Colaboradoraren** oinarria. Adimen kolektiboko espazio fisikoa, parekoen arteko (*peer to peer*) truke-sareen filosofia eta giza kontaktuaren intentsitate guztia konbinatzen dituena. Komunitate irekia, erabiltzaileek beraiek kudeatua; bertan, denbora da ezagutzak, zerbitzuak eta beste baliabide batzuk ibilarazteko truke-dirua. Trukeek zeharkako elkarrekotasuna daukate, eta kide bakoitzak hilean bere gaitasunekin zerikusia duten 8 ordu ekartzeko konpromisoa hartzen du (webgune bat sortzeko, gutun bat ingelesera itzultzeko, kontabilitate-zerbitzuak emateko, lan-saio bat errazteko, logotipo-bat diseinatzeko...).
- **Dimentsio digitala eraikin fisikoaz haraindi,** komunitatea eraikitzeke eta indartzeko moduak erraztu eta dibertsifikatzen baititu. Espazio birtuala, gizarte-sarea, kriptodirua edo erdiespen digitalen liburutegia; hori guztia, *open source* delakoaren parametroen arabera.
- **Itzulkin soziala neurtzea, sortutakoaren balioa ezagutzea, SROI** edo *Ondasun Komunaren Ekonomiaren Matrizaren* bidez; horri esker, helburuak lortzeko aurrerapena ebaluatu eta inbertsioa justifikatu ahalko da, murrizketa-boladaren aurrean eta funts publikoen eta pribatuen birbideratzearen aurrean.

#HarineraZGZ

Zaragoza

<https://harinerazgz.wordpress.com>

partaidetza_prozesua | publikoa_pribatua | sormena | komunitatea | hiri_berroneratzea | dokumentatzea

Deskribapena

#HarineraZGZ Zaragozako Udalak bultzatutako **partaidetza-prozesua** da, **arteetan, sormenean eta kulturaren ardaztua**; 2014ko urrian hasi zen eta Harinera sormen-espaziorako kudeaketa-erabileren eta mekaniken proiektu bat idaztea du helburu.

Prozesu horren bidez, Harinera abian jartzeko eta ondoren kudeatzeko kontuan hartu beharreko prozedurak eta jarraibideak definitu nahi dira, litezkeen erabiltzaileen beharretara eta helburuetara egokitzen dela bermatzeko, bideragarritasun- eta jasangarritasun-irizpideei jarraituz. Lehentasunetako bat trantsiziorako jarraibideak ezartzea da (eragileek kudeaketa horretan parte hartzeko tresnak barne hartzen dituen kudeaketa-eredu batetik abiatuta), **behin betiko ereduan eragileek berek kudea dezaten espazioa, modu osoan, kolektiboan eta parte-hartzailean.**

Oharrak

Proiektua oraindik abian ez dagoen arren, uste dugu interesgarria dela; izan ere, funtzioaren diseinuari eta kudeaketa-ereduari dagokienez bilakaera logikoa proposatzen da, aurreko puntuan ikusi dugun La Azucarera / La Colaboradora baden horretarantz. **Hasieratik, etorkizuneko erabiltzaileek prototipatze-prozesuan parte hartu dute eta loturak eta komunitate-harremanak sortu dira, elkarrekin eraikitzeko lantegiak eginez, erreferentziako beste zentro batzuk bisitatu, erabilerak elkarrekin diseinatuz, etab. Horrez gain, elkarrekin sortzeko prozesu hori modu irekian biltzen, dokumentatzen eta partekatzen ari dira¹².**

12 Oso interesgarria da <https://harinerazgz.wordpress.com/documentacion/> webguneko dokumentazioari buruzko atala, eta bereziki erabileraren-programari buruzko txosten xehatua: http://issuu.com/paisajetransversal/docs/150317_programaampliadodeusos_masba

Barcelona Lab (BCNlab)

Bartzelona

<http://www.barcelonalab.cat>

living_laba | *helize_laukoitza* | *hibridazioa* | *gizarte_teknologiak* | *prototipatzea* | *kultura_askea* | *sareko_lana* | *aditua_amateurra*

Deskribapena

Pertsonen eta komunitate sozial, zientifiko, artistiko edo teknologikoen arteko loturak bultzatu eta ezartzeko plataforma, sormen aplikatuko ideiak eta proiektuak gauzatzeko; **berrikuntza hiriak eta haien ingurune sozial, ekonomiko eta kulturalak eraldatzeko tresnatzat** jotzen da.

Berrikuntza-ekosistema horrek laborategi-hiriaren ereduaren inguruan egiten du lan: **hiri dinamikoa, aktiboa, erantzunkidea, non unibertsitateak eta ikerketa-zentroek, enpresaren munduak, administrazioak eta herritarrek (helize lauhoitza deritzonak) elkarrekin aurrera egiten duten.** Lurraldean hedatutako sarea, gizartearen onurako diren berritzeko era berriak arakatzeko eta esperimendatzeko, elkarrekin sortzea eta herritarrek parte hartzea funtsezko elementutzat hartuta. Gizarte-berrikuntza programa, non produktu eta zerbitzu berriak sortzeaz gain funtsean balio publikoa sortzen den¹³.

PERTSONAK + IDEIAK + HIRIA + BULKADA

13 Webguneaz gain, BCNlab ezagutzeko erreferentzia on bat Inés Garrigak Medialab-Padron 2015eko urrian antolatutako #labmeeting delakoan egin zuen aurkezpena da: <http://medialab-prado.es/article/barcelona-lab>

Informazio interesgarria

BCNlab Bartzelonako Udaleko Kultura Institutuko Sormen eta Berrikuntza Zuzendaritzak bultzatutako programa da; 2012tik dago abian, eta haren aurrekariak i2cat (Unibertsitate Politeknikoa), CitiLab, LivingLaben *Sare Katalana* esperientziak eta *guifi.net* proiektua dira.

Programak udalaren finantzaketa handia dauka; hori, beste erakunde publikoekin eta pribatuekin egindako akordio eta proiektu zehatzen bidez, Europako funtsez, unibertsitateez eta ikerketa-zentroez, enpresez, elkarteez eta hiriko komunitateez osatzen eta dibertsifikatzen da.

BCNlab-ek lantzen dituen helburu batzuk hauek dira:

- Estrategia bat antolatzea eta ekintzak bat etorraraztea, multzoaren koherentzia bilatzeko asmoz.
- Hirian helize laukoitzean oinarritutako gizarte-berrikuntzako eredu bat probatzea.
- Eragile desberdinen artean finantzaketa eta beste baliabide batzuk erakarri eta bideratzea.
- Teoriatik praktikara pasatzea, prototipatzeari garrantzi berezia emanez.
- Herritarren ikerketa berrikuntza-eragile ofizialenekin konektatzea, berrikuntza irekiko ikuspegi batetik.
- Partaidetzako, elkarlaneko eta crowdsourcingeko tresnak, metodologiak eta protokoloak garatzea eta horiei euskarria ematea.

BCNlab hauxe eskaintzen dio bere komunitateari:

- Kidetasuna, laguntza eta komunitatearen proiektzioa.
- Komunitatearen dinamizazioa (lantegiak, aurkezpenak, networkinga etab).
- Azpiegitura, baliabide eta programa publikoen erabateko sarea, berrikuntza-zentroa espezializatuetatik auzo-etxeen eta liburutegien sareraino, udal-jaialdi kulturalak barne (esperimentazio-ingurune gisa).
- Herritarrek proiektuetan duten partaidetzaren egituraketa.
- Nazioko eta nazioarteko deialdietara aurkezteko laguntza.
- Aktiboen eta hedapen-euskarri fisikoen eta digitalen marketplacea.
- Gizarte-, hiri- edo merkatu-erronka berrien planteamendua.

Oharrak

- **Udalaren barruan jarraitutasuna eta bokazio transbertsala dituen apustu politiko baten garrantzia.** Horretarako, proiektua pixkanaka eskalatu behar izan da eta politika eta neurri zehatzak bihurtu diren pilotuak sortu behar izan dira.
- **Berrikuntza kulturalan eta berrikuntzaren kultura.** Agenteak, proiektuak eta azpiegiturak/baliabideak mapatzea; eragileen arteko sinergiak eta diziplinen hibridazioa; funtzionamendu-hizkuntzak eta -kulturalak ulertzea eta egokitzea; ezagutzak eta esperientziak transferitzea.
- **BCNlab ez da edonolako herritarren laborategia, baizik eta laborategi-sistema (*laben laba*).** Hiri osoan, erdialdean eta aldirietan, banatutako *lab*-azpiegituren sarea, ekipamendu espezializatuen eta auzo-etxeen eta liburutegien artean antolatua, lurralde-unitate banatu gisa.

Forum for Social Innovation Sweden

Malmö (Suedia)

<http://socialinnovation.se/en>

plataforma_sarea | askotariko_eragileak | diseinua | elkarrekin |
gizarte_berrikuntza | ikerketa | unibertsitatea | laborategia |
politika_publicoak

Deskribapena

Suediako estatu-plataforma gizarte-berrikuntza eta gizarte-ekintzailtza sustatzeko. Foroa **topaketa-lekua da, etengabe eboluzionatzen ari da eta ahalik eta eragile gehien lankidetzan eta partaidetzan oinarritzen da:** unibertsitatea, industria, gobernua, herritarrak eta gobernuz kanpoko erakundeak. Hauxe da haren helburua: alde batetik, berrikuntzaren eta gizarte-ekintzailtzaren radarrean dauden eragile guztiak biltzea; eta, bestetik, hazten ari den sektore horretan ikerketa, ezagutza eta gaitasunak garatzea.

Foroaren arreta-gune nagusietako bat **diseinuaren eta gizarte-berrikuntzaren arteko elkarketa** da; halaber, **aztertzen da nola den erabilgarri diseinua gizarte-erronka konplexuak konpontzeko.**

Informazio interesgarria

Proiektua 2008an hasi zen, Malmöko Unibertsitateak eta Skane eskualdeak kudeatuta. Hiru ardatzen inguruan lan egiten du: ikerketa, prestakuntza eta gizarte-ekintzailtzari buruzko sentsibilizazioa.

Foroak **zerbitzu publikoak eraginkortasunaren eta efizientziaren ikuspuntutik birmodelatzeko** konpromisoa hartu du; **horretarako, askotariko eragileek horiek elkarrekin diseinatzea eta elkarrekin sortzea sustatzen du**. Urriari Herri Administrazioaren Europako Institutuak (HAEI) kontu horiei buruz antolatutako mintegian¹⁴ parte hartuko dute.

Beste funtzio bat bai tokiko bai munduko **informazioa bildu eta zabaltzea** da, baita **bere ikerketak** garatu eta argitaratu ere egin, ezagutza partekatzeko. Era berean, beste eragile batzuen argitalpenen banku oparoa dauka.

Oharrak

- **Co-Labak** abian jarri berri dituzte, **eragile zehatzen arteko foro batzuk, eguneroko testuinguruetan eta gizarte-erronkak dauden eta landu behar diren inguruneetan berritzeko gaitasuna eraikitze eta indartzeko**. Apustuetako bat gizarte-berrikuntzaren arloan erabakiak hartzeko eta proiektuak sortzeko eredu deszentralizatu batera pasatzea da. Aldi zehatz batean, parte-hartzaileak aldizka biltzen dira elkarrekin irtenbideak eta ezagutza sortzeko, parte-hartzaileen eta proiektuen liderkideen artean. Hortik abiatuta, diseinu- eta prototipatze-fase batera pasatzen dira.

Pentsatzen da eredu hori interesgarria dela zabaltzeko eta Suediako gizarte osoak gizarte-berrikuntzak garatzeko agertoki gisa erabiltzeko elkarlan-moduak sortzeko. 2015ean eremu espezifikotako 3 *co-lab* egingo dituzte, horietako bat, liburutegi publikoei buruzkoa, ondasun komun gisa¹⁵.

Harrobi plaza gizarte-berrikuntzako erakargunetzat jo dezakegu; bertan, auzoko eta hiriko gizarte-berrikuntzarekin zerikusia duten askotariko eragileen arteko topaketa- edo laborategi-gune horiek sortzeko plan pilotu bat abian jar dezakegu. Plazaren inguruko espazio komunak, dauden erakundeak eta auzoaren idiosinkrasia bera, gizarte-erronka ugari biltzen baititu, aprobeztatzea. Horrek auzoan ez dauden beste eragile batzuk erakarriko lituzke eta programak eta praktikak garatzeko eta trukatzeko balioko luke.

- Foroa **herritarren intereseko proiektuetan integratutako "unibertsitate aplikatuaren"** adibide ona da. Gure unibertsitateak *HARROBITik HARROBIra* prozesuan prestakuntza-programez, praktikez, ikerketa-proiektuez eta abarrez nahasteko moduz hausnartu beharko genuke. Beste adibide bat *Cibersity* ikerketa-taldearen lankidetzat izan liteke, *KulturBasqueren* bidez, *UrbanBat*¹⁶ pedagogia kritikoen programan.
- Diseinua gero eta eremu garrantzitsuagoa da gure bizitzetan, eta are gehiago gizarte-diseinua, **pertsonengan ardaztua, hobekuntzak sortzen dituzten eta gizarte-eragin positiboa daukaten harreman-produktu, -zerbitzu edo -ereduen garapenera aplikatua**¹⁷. Harrobi plazako ingurunean kokatutako zenbait eragile (APTES, Farapi, ColaBoraBora eta Novia Salcedo) gaur egun *Gizarte Diseinuko Eskola* bat zehazteko eta abian jartzeko lan egiten ari dira, eta, horrez gain, eremu horretan Ttipi Studio eta Apitropik enpresek ere lan egiten dute, besteak beste.

¹⁴ <http://socialinnovation.se/en/improving-effectiveness-and-efficiency-in-public-service-delivery-through-co-design-and-co-creation/>

¹⁵ <http://socialinnovation.se/en/common-libraries-prototyping-the-library-of-the-future-today/>

¹⁶ http://urbanbat.org/bat_alterotopiak/

¹⁷ <http://www.experimenta.es/noticias/servicios-participativos-colaborativos-diseno-e-innovacion-social-para-la-sostenibilidad-3711>

Knowle West Media Centre

ristol (Erresuma Batua)

<http://kwmc.org.uk>

ekintza_soziokulturala | testuingurua-komunitatea | aniztasuna | arteak | hezkuntza | teknologia | komunikazioa | kualitatiboa + kuantitatiboa

Deskribapena

Artistek sortutako irabazi asmorik gabeko erakunde batek kudeatutako zentroa —Knowle West-en, 5.500 etxe inguru dituen auzo batean, Bristoleko hegoaldean, kokatua—, 1996tik banakako pertsonak eta komunitateak artearen eta teknologia digitalen bidez babestu dituena.

Zentroaren filosofia **arteek pertsonen bizitzetan, auzoetan eta ingurumenean balio bereizgarri bat ekartzeko duten boterean** oinarritzen da. Askotariko jarduerak egiten dituzte, hala nola ikasketak bukatu dituzten gazteentzako lantaldeak, energia-eraginkortasuneko proiektu berritzaileak, musika-lantegiak eta arte-erakusketak. Praktikan, horrek esan nahi du **pertsonak** aktibismo komunitarioan, hezkuntzan, enpleguan eta tokian erabakiak hartzeko prozesuetan **nahasteko egoerak eta aukerak sortzen direla**.

Informazio interesgarria

Zentroak askotariko jarduera zirrargarria sortzen du, eta haren interesa balioesteko txosten bat ere beharko litzateke. Proiektu-kategoriek bizitzako oso eremu desberdinak hartzen dituzte barne, hala nola: ekologia, zinema, musika, teknologia, osasuna eta ongizatea, argazkilaritza, debateak, gazteak, auzo-ekintzak, etab. Indarguneetako bat komunikabideen eta ikus-entzunezkoen azterketa da.

Datu kuantitatibo batzuk eskaintzearen, 2014an 11.797 pertsona joan ziren ekitaldietara, *workshop*etara eta ikastaroetara; 2.620 pertsonak parte hartu zuten proiektuen inguruan antolatutako jardueretan (horietako %50ek baino gehiagok 25 urte baino gutxiago zeuzkaten, ia %15ek 60 urte baino gehiago zituzten eta ia %40 Bristoleko biztanleak ziren); 49 boluntariok eskaini zuten lana (guztira, 630 ordu); 5 lanpostu berri sortu ziren eta 14 gaztek parte hartu zuten praktika-programetan; 8 enpresa berri sortzen lagundu zen; 9 *app* programatu ziren (10.000 deskarga eduki dituzte), guztira 32.500 pertsonari banatu zitzaizkien *newslett*errak eta magazinak; webguneak 30.000 bisita eduki zituen, eta zentroko proiektuek eta jarduerak ekoiztutako audioek, bideoek eta *streaming*ek guztira 56.000.000 erreproduzio eduki zituzten.

Oharrak

- **Kokapena eta eraikina.** Beraiek adierazten dutenez, “*Ez ginateke beste edonon egongo. Hasi ginenetik egoiliarrekin, toki-ekintzaileekin eta gazteekin lan egin dugu, gizarte-aldaketa positibo bat lortzeko eredu berriak eta sormenezkoak garatzeko asmoz*”. **Proiektua bere testuinguruan gainjartzea funtsezkoa eta erabakigarria da**, eta HARROBITik HARROBIra prozesuarentzat ere halakoa izan behar du.
- **Artea eta teknologia.** Auzoan garapen komunitarioaren ikuspuntutik zein enplegua sortzeko ikuspegitik landu litekeen binomioa. Horretarako, jadanik lan egiten duten eragileen ugaritasuna aprobeztatuko litzateke, batez ere sektore artistikoari eta gero eta gehiago teknologia- eta hezkuntza-sektoreari dagokienez. Kontu horretan auzoan dauden eragileek zeregin bat bete ahalko lukete, esate baterako, ikastolak berak eta eskaintzen duen lanbide-heziketak (adib., 3D modelatuari buruzko prestakuntza berri batez) edo ekipamendu espezializatuek, hala nola BilbaoArtek¹⁸ eta Arte Berreginen Museoak¹⁹ (**beren jarduera-eremua erreproduzio materialeko eta sozialeko teknologiei lotutako kultura-praktiketara zabalduz**—ildo horretan, ColaBoraBorak, 2012an, Mirasol kondearen kaleko antzinako Berreginen Museoaren espazioan garatzeko proiektu bat aurkeztu zuen—).
- **Transmedia kontakizunak.** Ikus-entzunezko komunikazioa proiektuaren ardatz nagusietako bat da. Horren adibide bat *Urbanwise Media Project*²⁰ ekimen interesgarria da, ikus-entzunezko istorioak ekoizteko 10 beka eskaintzen baitizkie justizia penaleko sistema uzten duten gazteei edo horrelako delituak egiteko arriskuan daudenei. Ildo horretan, auzoan mota horretako proiektuak garatzen ari dira jadanik, esate baterako, Aldauri fundazioak garatzen dituen jarduerak; horien artean, *Identibuzz*²¹ dokumentala azpimarra liteke, auzoan egin baitzen eta biztanleak teknologia berrien erabileran gaitu baitzituen; bestalde, Olga Ruizek Askabiderek in egindako proiektua, “*Historia de mujeres*”²², aipa daiteke.

18 <http://bilbaoarte.org/>

19 <http://www.museoreproduccionesbilbao.org/>

20 <https://www.facebook.com/pages/UrbanWise-Movement/139343782746228>

21 <http://www.identibuzz.org/>

22 http://www.olgaruiz.es/proyecto_historia_mujeres.php

Torino Social Innovation

Turin (Italia)

<http://www.torinosocialinnovation.it>

gizarte_berrikuntza | ekintzailtza | programa_publicoa | askotariko_partnerrak | finantzaketa | plataforma_sarea | espazio_katalizatzailea | lankidetz

Deskribapena

Turineko Udalak 2014ko urtarrilean abian jarritako eta kudeatutako programa publikoa; euskarria emateko, sinergiak sortzeko eta hezkuntzaren, enpleguaren, mugikortasunaren, osasunaren eta inklusioaren eremuetan balioa sortzen aritzen diren enpresa berrien eragina areagotzeko estrategien eta tresnen multzo bat biltzen du. **Hirian gizarte-berrikuntzaren kultura, sormenezko komunitateen garapena, elkarlaneko ekonomia eta harreman dinamikoagoetan, inklusiboetan eta jasangarriagoetan oinarritutako negozio-ereduak sustatu nahi ditu.**

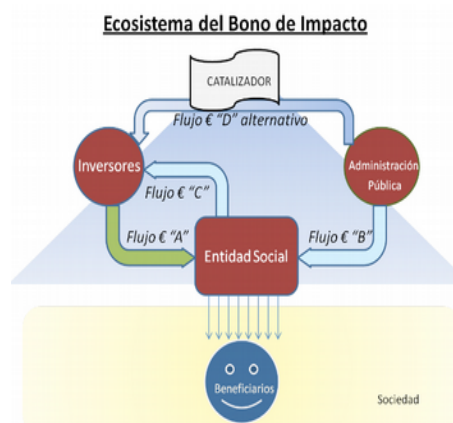
Información de interés

Orain arte, aholkularitza, prestakuntza eta finantzaketarako sarbidea eman zaizkie proiektu eta ekintzaile ugariri, zenbait programaren bidez. Orain arte, ekintza nagusia *Facilito Giovanni* izan da, enpresak abian jartzeko laguntza eta finantzaketa eskaintzen baititu —funts galdurako inbertsioen bidez edo 10.000€ eta 80.000€ bitarteko mailegu bigunen bidez—. **Baina programak jauzi kualitatiboa egin du eta erakunde publiko eta pribatu gehiago sartzen ari da; horrela, gizarte-berrikuntzarako plataforma koordinatua bihurtzen ari da.** Plataforma hori hartzeko, udalak deialdi bat zabaldu du 1.400m²-ko eraikin industrial zahar bat berreskuratzeko, han *Centro Open Innovation* berria kokatze aldera.

Oharrak

- **Eraikin bat baino lehen edukia sortzearen garrantzia.** Lehenik, zenbait zerbitzu barne hartzen dituen programa bat sortu da, komunitatea eratu da eta, ondoren, proiektua eskalatu egingo da, hiriko espazio huts bat berrerabiliz. Garrantzitsua da alderdi hori aintzat hartzea *HARROBITik HARROBIra* prozesutik planteatzerakoan, plazaren inguruan dagoen enpresa- eta komunitate-sarea sendotzeko eta dinamizatzeke.
- **Programa hasieratik askotariko *partner*-sare bat garatzea gogoan hartuta diseinatzea.** Sare horrek orain 34 erakunde publiko eta pribatu biltzen ditu, gizarte-berrikuntzan bat etortzen direnak. Plataforma ireki gisa funtzionatzen du, ikerketan, ekintzailertzan, politika publikoetan eta gazterian eskumen desberdinak dituzten eragileen ekosistema gisa. Bi *partner*-maila daude: lehenengo mailan, eskualdeko administrazioa eta unibertsitatea biltzen dira, besteak beste; bigarrenen, askotariko erakundeak daude, hala nola Turineko FabLab, Social Fare, fundazioak, enpresa handiak, merkataritza-ganbera, behatokiak, kooperatiben konfederazioak, *venture capitale*ko eragileak. Bilboko Udalaren funtzioetako batek askotariko eragile-mota horiek erakarri eta katalizatzea izan beharko luke.
- **Abian jartzeko finantzaketa esanguratsua eskaintzea,** bere programen bidez edo inbertsio-funtsak dauzkaten *partner*rekin elkarlanean. Orain arte, 50 proiektu baino gehiago finantzatu dira, guztira 1.108.000€-rekin. Hasierako faseetarako, proiektuak definitzeko eta prototipatzeko 4.000€-ko poltsa ekonomikoak eskaintzen dituzten *partner*ak daude.
- ***Centro Open Innovations* berriaren helburua behatokia, erreferentziako espazioa izatea** eta herritarren, administrazio publikoen eta enpresen gizarte-beharrak **partekatzea da.** Harrobi plazan garatzeko proiektuak ere hirian gizarte-berrikuntzaren inguruko eragileentzako erreferentzia-puntu bihurtzeko nahi hori eduki dezake.

Finantzaketa eta gizarte-eragineko bonuak

neurri_ekonomikoa | gizarte_politika | finantzaketa_inbertsioa |
gizarte_enpresa | hirugarren_sektorea | publikoa_pribatua

Deskribapena

Gizarte-eragineko bonuak (GEB)²³ emaitzetan oinarritutako finantzaketa-tresna dira; horien bidez, **administrazio batek (edo emaile batek) hirugarren bat kontratatzen du administrazio publikoak estaltzen ez dituen gizarte-zerbitzu batzuk emateko.**

GEB ereduak honela funtzionatzen du: inbertsiogile batek (edo inbertsiogile-talde batek) finantzaketa aurreratua ematen du zerbitzu-hornitzaile baten eragiketetarako, proiektu zehatz bati heltzeko, eta ordaintzailearengandik (oro har, administrazio bat edo beste erakunde emaile bat) errentagarritasun bat jasotzen du emaitzak lortutakoan.

Adibidez, diabetesa duten gaixoei arreta emateaz arduratzen diren kliniketako zerbitzuak hobetzeko inbertitzea, arrisku handian dauden herritar batzuekin lan eginez. 4 urteko aldirian, Mexikoko gobernuak dirua itzultzen die inbertsiogileei diabetesa kontrolatzea lortzen duen pertsona bakoitzeko, horrek osasun-konplikazioak saihesten baititu eta gobernuari dirua aurrezten baitio. Pertsona ebaluatzaile independente batek zehazten du eragina, analisi zorrotz baten bitartez (kasu zehatz honetan, ausazko kontrol-proba bat).

Informazio interesgarria

Lehen GEB Erresuma Batuko espetxe-sisteman abiarazi zen, 2010ean; *Social Finance*²⁴ izan zen burua, eta Petersbrough-ko kartzelan errehabilitazio-zerbitzuak ematea zen xedea, berrerortze kriminalaren tasa murrizteko helburuarekin.

²³ https://en.wikipedia.org/wiki/Social_impact_bond

²⁴ <http://www.socialfinance.org.uk/>

1. Emaitzen arabera ordaintzen duen erakunde ordaintzaile batek; gobernu-agentzia, fundazioa, etab. izan daiteke.
2. Hirugarren sektoreko zerbitzu-hornitzaile batek.
3. Inbertsiogile batek edo batzuek; pertsonak, fundazioak edo inbertsio-enpresak izan daitezke.
4. Proiektuaren inplementazioa diseinatzeaz, programa kudeatzeaz edo tartean dauden alderdiak koordinatzeaz edo haien artean bitartekari izateaz arduratzen den pertsona batek.
5. Pertsona ebaluatzaile independente batek.

Gaur egun, honako hauek ordaintzen ari dira emaitzen arabera: tokiko eta nazioko gobernuak herrialde garatuetan (adibidez, Erresuma Batua eta Estatu Batuak), sarrera ertaineko herrialdeetako gobernu nazionalak (esate baterako, Mexiko eta Txile) eta nazioarteko emaileak (hala nola Global Fund). Hauek, aldiz, inbertsiogileak dira: nazioarteko banku-erakundeak (adibidez, Goldman Sachs eta Merrill Lynch) eta fundazioak (esaterako, UBS Optimus fundazioa eta Rockefeller fundazioa). Espainian, Kreditu Ofizialeko Institutuak (KOI) 2013an gizarte-bonuetan 1.000 milioi euroko emisioa atera zuen lehenengo aldiz.

Oharrak

GEBak sustatzen eta garatzen dituztenek **egoera paradoxiko honi** aurre egin nahi diote: **gizarte-arazoaren prebentzioan inbertitzeak diru publikoa aurreztu ahal du, baina administrazio publikoarentzat zaila da inbertsio horiek egiteko bere baliabideak erabiltzea.**

Gure ustez, premiazko arazo batzuei heltzeko, GEBen moduko finantzaketa-tresna bat interesgarria izan liteke gure testuinguruan, baina aldi berean arrisku batzuk ekar litzake. Ondoren, ageri ohi diren kritika eta arrisku batzuk azalduko ditugu:

- Analista batzuek ohartarazten dute finantza-tresna berri horiek **esperimentu garesti eta ezegonkorak** bihur daitezkeela, gobernuari azken arriskua uzten dietela eta hornitzaileei porrot egin duten edo eztabaidapean dauden kontratuak uzten dizkietela.
- Era berean, kontratu-modalitate horretarako sarbidea eduki dezaketen hirugarren sektoreko hornitzaile-motei buruzko zalantzak planteatzen dira, baita *lobby*ak edo eragileen arteko desberdintasun-egoerak sortzeko aukerarik egoteari buruz ere. Horrela, **kontratazio-irizpideek eta arauketek** kontu hauek xedatzea eskatzen da: ibilbidea eta testuingurua, zerbitzuaren kalitatea, hori garatzeko baldintzak, genero-ikuspegia, etab.
- Gai batzuk, **konplexuak direlako, behar bezala zehaztuta ez daudelako edo epe laburreko irtenbideen ordez epe ertain edo luzeko irtenbideak dituztelako, kanpoan geratzen dira**, bai politika publikoei dagokienez (kasu askotan legegintzaldiei lotuta baitaude), bai tresna-mota berri horren bidez heldu beharreko kontuei dagokienez, tresnok askoz ere gai zehatzagoak eta neurgarriagoak eta epe labur edo ertainean sozioekonomikoki errentagarri bihur daitezkeenak lantzeko erabiltzen dira-eta.

Alternatiba edo osagarri bat **toki-erakundeetatik banaka edo taldeka zerbitzuak sortzen dituzten gizarte-enpresen ekosistema sendo bat eratzea sustatzea eta horretan laguntzea** izango litzateke. Alegia, bai jadanik instalatuta dauden gizarte-enpresak bai instalatu beharreko berriak babesten dituen programa bat.

Jarraian, erreferentzia izan litezkeen proiektu eta neurri batzuk hautatu ditugu, Harrobi plazaren inguruan berrikuntza eta gizarte-ekintzailtzako erakargune banatu bat proiektatu eta abian jartzeko.

- **Enplegu eta Gizarte Berrikuntzako Europako Programa (EaSI)**²⁵. EBko eskalako finantzatresna; kalitate oneko enplegu jasangarriaren maila altua sustatzea du xede, gizarte-babes zuzena ekartzeko, gizarte-bazterketaren eta pobreziaaren aurka borrokatzeko eta lan-baldintzak hobetzeko. Haren helburuetako bat talde zaugarrientzako eta mikroenpresentzako zein gizarte-enpresentzako mikrofinantzaketaren eskuragarritasuna eta irisgarritasuna areagotzea da. 2014-2020rako guztizko aurrekontua 919.469,000 € dira.
- **Gizarte Ekintzailtzako Ataria**²⁶, estatukoa; ekintzailtzatik gizarte-aldaketan lan egiten duten eragileak konektatzen dituen sare bat sortzeko helburua du. Toki-erakunde batzuok horren barruan gaude (plazatik hurbileneko testuinguruan, AD2S Consulting eta ColaBoraBora).
- **Banku etikoa eta kreditu-kooperatibak**, euskal lurraldean instalatutako bi erakunderen²⁷ bidez, alegia, Fiare eta Koop 57. Erakunde horien finantzaketa-programak gizarte-proiektu eta -enpresei lotzea (baita auzoan bulegoak edo egoitzak instalatzearen alde egitea ere), auzoarentzat aproposa den esparru-hitzarmen baten bidez, arreta benetako beharrei erantzuten dieten zerbitzuetan jarrita.
- **Coopérer**²⁸. Ekimen frantsesa, kooperatiben eta soldatuko ekintzailearen figuraren bidez autookupazioa errazten duena eta ekonomia-jarduera bizkortzen duena. Ildo horretan, Frantzian **Les CIGALES**²⁹ programa ere interesgarria da, hain zuzen, herritar pribatuek ekonomia solidarioari lotutako tokiko mikroenpresak sustatzeko eratutako inbertsio-klubak.
- **Antropia ESSEC**³⁰. Incubadora social puesta en marcha en 2005 desde la Cátedra de Iniciativa Emprendedora Social de ESSEC en Francia, cuyo objetivo es apoyar la creación de empresas sociales sostenibles, con alto impacto social y/o ambiental. Cuenta con diversos socios financieros y colaboradores, entre los que se encuentra Ashoka y otros que denominan *socios pro-bono*.
- **Antropia ESSEC**³¹. 2005ean Frantzian ESSECen Gizarte Ekimen Ekintzaileko Katedratik abian jarritako gizarte-inkubagailua. Haren helburua gizarte- edo ingurumen-eragin handiko gizarte-enpresa jasangarriak sortzen laguntzea da. Zenbait kide finantzario eta laguntzaile dauzka; haien artean Ashoka eta *pro-bono kideak* deritzeten batzuk daude.
- **Social Enterprise UK**³². Gizarte-enpresak ordezkatzeko dituen estatuko erakundea. Hona hemen haren helburuak: sektoreari hazten laguntzea, sarea sortzea, gizarte-ekintzaileak diren pertsoneri eta enpresei aholkuak ematea, kanpainak gauzatzea, ikerketak egitea, etab.

25 <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1081&langId=es>

26 <http://www.emprededorsocial.org/>

27 <http://www.fiarebancaetica.coop/> | <http://www.coop57.coop/>

28 <http://www.cooperer.coop/>

29 <http://cigales.asso.fr/>

30 <http://antropia.essec.fr/>

31 <http://antropia.essec.fr/>

32 <http://www.socialenterprise.org.uk/>

La Fonderie

Île de France eskualdea (Frantzia)

<http://coworking.aap.lafonderie-idf.fr>

neurri_ekonomikoa | publikoa_pribatua | *co-workinga* | *fab-labak* | azpiegiturak | laguntza

Deskribapena

Hauek dira erakundearen helburuak: 1) eskualdean berrikuntza digitala sustatzea, 2) politika publikoak herritarren partaidetzarekin konfiguratzeko teknologiek sartzen dituzten aldaketez hausnartzea eta 3) elkarlan-espazioak sortzen laguntzea. 2012tik, urtero, **lankidetzakultura eta teknologiak hedatzeko *co-working* zentroetarako eta *fab-lab*etarako laguntza-deialdi bat egiten du.**

Informazio interesgarria

Urtero 2 milioi euro inguru erabiltzen dituzte elkarlan-espazio berriak finantzatzeko; hain zuzen, abian daramatzaten lau urteetan, guztira 80 zentro finantzatu dituzte, eskualde osoan banatuak. **Espazio bakoitzak gehienez 200.000 €-ko finantzaketa jaso dezake, gehienez inbertsio- eta ekipamendu-gastuen % 50 finantzatzeko.** Horren barruan hauei lotutako gastuak daude: espazio fisikoa eta egokitzapen-obrak, altzariak, hardwarea eta softwarea, ikus-entzunezko ekipamenduak, etab. Hala ere, ez dute bestelako funtzionamendu-, pertsonal- edo programazio-gasturik estaltzen.

ETE-ek (ahal izanez gero, kooperatibek), elkarteek eta tokiko erakunde publikoek hel diezaiekete laguntzei, baina Frantzian *interes publikoko taldeak (GIP)* deitzen dietenek, aldiz, ez. Epaimahai batek hautatzen du eta enpresa handiek kudeatutako espazioak finantzatzen ez direla ziurtatzen du, batzuetan simulazioz beren ohiko languneetarako makina eta ekipamendu berriak erosteko proiektuak aurkezten baitituzte.

Oharrak

- **Partner estrategikoak.** Erakunde publikoa den arren, La Fonderiek baditu enpresa babesle batzuk, hala nola Orange, Leroy Merlin, Societe Generale, BPI France, etab. **Euskadin ez dago ez kulturarik ez pizgarririk ekimen horiek babesletza pribatua jasotzea sustatzeko**, baina interesgarria litzateke administrazio publikoetatik bide hori lantzea.
- **Finantzaketaz laguntzea** ezinbestekoa da sektore berriak sortu eta sustatzeko; hain zuzen, gehienak baliabide urriko gazteak jartzen ari dira abian, ekoizpen- eta banaketa-ereduak aldatzearen aldeko apustua egiten ari baitira. Proiektu horietako asko *co-working* espazio diferenteetan taldekatzen dira. Interesgarria da organikoki sortzen diren **espazio horien sorketa pertsonalizatua** babestea, erakundeek espazio horiek sortu eta gero enpresez *bete* behar izan beharrean, gainera horrela oso mapa koloretsuagoa eta desberdinagoa sortzen da-eta.

Idea auzoko espazio eta lonja hutsak okupatzean oinarritu liteke. Han lankidetzaz-espazioak instalatu litezke, **lan-espazioen ekosistema banatu bat** sortzeko; **bakoitzak bere ezaugarriak edukiko lituzke, baina denak esparru komun baten barruan egongo lirateke.** Hain zuzen, badira urte batzuk auzoan errealitate hori gertatzen ari dela, zenbait *mikro-coworking* instalatu baitira, prezioak erakarriak, baina baita auzoaren dinamismoak erakarriak ere.

Horren antzera, Euskadin, Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailetik, badira urte batzuk *Sormen Lantegiak*³³ diru-laguntzen programa bultzatzen dela. Horien modalitateetako batek, *Sorgunek*, **espazio-azpiegiturak babestea du helburu, kultura-ekoizpena sustatzeko asmoz, eta garrantzi berezia ematen die beste gizarte-eragile batzuekiko elkarrekintzari eta testuinguruari.** Auzoko zenbait eragilek, adibidez, consoinik, Okelak, Sareanek, Histeria Kolektiboak eta Wikitikok, programa horretatik jasotzen dute finantzaketa.

- **Finantzaketaz haraindi.** La Fonderieko taldea, finantzaketaren aurretik eta ostean, espazio bakoitzaren jarraipen pertsonalizatua egiteaz arduratzen da, **lankidetzaz handitzeko eta harremanak estutzeko asmoz, soilik berrikuspen kontrolatzailea egiteko baina.** Espazio bakoitzean zer gertatzen den jakin nahi dute, han dauden pertsonak ezagutu eta antolatzen dituzten jarduera batzuetan sartu ere egin.

33 http://www.kultura.ejgv.euskadi.eus/r46-kult20/es/contenidos/informacion/sormen_lantegiak_laguntzak/es_ayuda/sarrera.html

Volumes

Paris

<http://volumesparis.org>

co-workinga | sukaldea | makerra | komunitatea | elkarrekin_kudeatzea | ekintzailatza | herritarren_laborategia | elkarlaneko_ekonomia | diseinu_irekia

Deskribapena

Espazio hibridoa eta diziplina anitzeko proiektua, 2015ean arkitekto- eta artista-talde batek abian jarria, Pariseko auzo kultura anitzekoenetako batean, Belleville-n, kokatua. 500m²-ko lokal erreformatu eta egokitua, hiru alde bereizi eta aldi berean osagarri barne hartzen dituena: **co-working espazio bat, foodlab bat (elkarlaneko sukalde batekin) eta maker-space bat.**

Volumesek **desberdinen arteko lankidetzara eta sinergiak sustatzeko erreferentziako espazio** bihurtu nahi du; horretarako, bizikidetzako esparru produktibo bat ematen du eta sormenean eta diziplina ugariaren arteko lankidetzara zabaltzean oinarritutako etorkizunaren ikuspegi bat pizten du.

Informazio interesgarria

Volumes profesional eta enpresa independenteentzako langunea baino gehiago izateko xedearekin sortu zen. Horretarako, hiru ardatzen inguruan antolatzen da:

1. **Funtzio anitzeko elkarlan-tresna.** Erabiltzaile guztiei beren proiektuak garatzeko beharrezkoak diren baliabideak eskaintzen dizkie: Internet, inprimaketa anitzeko ekipamenduak, bilera-gelak, prototipatze-lantegiak, jantokia eta sukalde kolektiboa, lege- eta kontabilitate-laguntzak zerbitzuko, *coaching* pertsonalizatua.
2. **Profil ugari,** trebetasun osagarriak, esperientzia paregabeak eta ibilbide desberdinak dituen **komunitate oparoa**; nahasten, kideak elkar ezagutzen eta elkarlanean aritzen hasi dira.
3. Ikasteko, adierazteko, aurkitzeko, **partekatzeko ekitaldien askotariko programazioa:** hitzaldiak, debateak, aurkezpenak, erakusketak, lantegiak, yoga-eskolak, sukaldaritza, kontzertuak, proiektzioak, topaketa informalak, *afterwork*ak...

Volumes **La Fonderie** erakunde publikotik jasotako funts galdurako 300.000€-ko finantzaketari esker abian jarri ahal izan da (ikus aurreko fitxa), espazioa egokitzeko eta altzariez eta ekipamendu tekniko horitzeko inbertitu baita. Horrez gain, **foodlaba hornitzeko crowdfunding-kanpaina** bat egin dute eta, horren bidez, 17.184€ bildu dituzte³⁴.

Orain, negozio-eredua zenbait jardueraz elikatzen da: tarifen sistema berezia *co-working* espazioaren erabileren arabera; *maker-space* erabiltzea eta alokatzea; jardueretan parte hartzea; eta espazioak (eta lotutako zerbitzuak) unean-unean berrikuntza-ekitaldiak eta -jarduerak garatzeko erakundeei alokatzea.

Oharrak

- **Profesionalen eta erakundeen komunitate erakargarria, goraka ari dena eta askotarikoa.** Volumesek, oraingoz, gutxi gorabehera 60 pertsona egoiliar eta beste hainbeste nomada edo behin-behineko hartzen ditu. Elementu erakargarrietako bat *Ouishare*³⁵ elkarlaneko ekonomiako sarearen egoitza nagusia da; horrek, gaur egun oso esanguratsua den lan-eremu bat ez ezik, entzute handia eta nazioarteko kontaktuak ekartzen dizkio proiektuari. Antzeko ildoan, azken *Paris Design Week*aren egoitza izan dira. Nazioarteko ekitaldi horrek espazioari eta hango enpresa batzuei ikusgaitasuna ematea ahalbidetu du eta, horrela, proiektua, ekitaldi "makroago" batetik, harremanetan ohi ez diren publikoekin konektatu du.
- **Elkarreragina auzoarekin eta toki-erakundeekin.** Hasieratik, auzoko gizarte-erakundeekin harremanetan egon dira, baita "*Mairie*"-ko (Parisko Udaleko) Berrikuntzako eta Herritarren Partaidetzako Sailarekin ere, haientzat zenbait proiektu garatzen ari baitira. Alde batetik, Volumesen gobernamentu-eredua udal-arlo batzuetara edo herritarren proiektuetara egokitzeko modua arakutzen ari dira; bestetik, zaharkituta dagoen antzinako antzerki bat, auzoko plaza batean baitago, suspertzeko prozesua koordinatzen dute.

34 Kanpainari buruzko informazioa: <https://fr.ulule.com/volumes-foodlab>

35 <http://ouishare.net/en>

ConectaLab

Rivas (Madril)

<http://www.conectalab.com>

kooperatibismoa | ezagutza_partekatua | ekintzailletza | prestakuntza | laborategia | teknologia | *open_source*

Deskribapena

Duela gutxi(2014) sortutako ekintzailletza- eta berrikuntza-zentroa; argi eta garbi **open source enpresa-sektorer**a bideratzen da. Oinarri teknologikoko lankidetz-espazioa da eta kontzeptualizatzaileentzat, teknologoentzat eta jakin-nahientzat irekita dago, haien jarduera nagusia onura elkarlanean eta erantzukizunez sortzea bada. **Irabazi-asmorik gabeko lan elkartuko kooperatiba baten inguruan antolatzen eta kudeatzen da;** proiektu berritzaile berriak babesteko helburuarekin bat egiten duten profesional independenteek eta zenbait sektoretako (sormena, industria, hezkuntza, teknologia...) enpresek osatzen dute.

Informazio interesgarria

Lau erabilera nagusi ditu bereizita:

1. **Co-working espazioa;** tarifak hilean 50€ eta 150€ bitartekoak dira.
2. **Start-upen anezka,** berrikuntza esanguratsua dakarten proiektu guztietarako.
3. **FabLAB,** ideiak prototipo bihurtzeko prototipatze azkarreko laborategi gisa.
4. **ConectaKid,** gazteenei robotika- eta programazio-printzipioak modu dibertigarrian irakasteko helburua duen hezkuntza-proiektua.

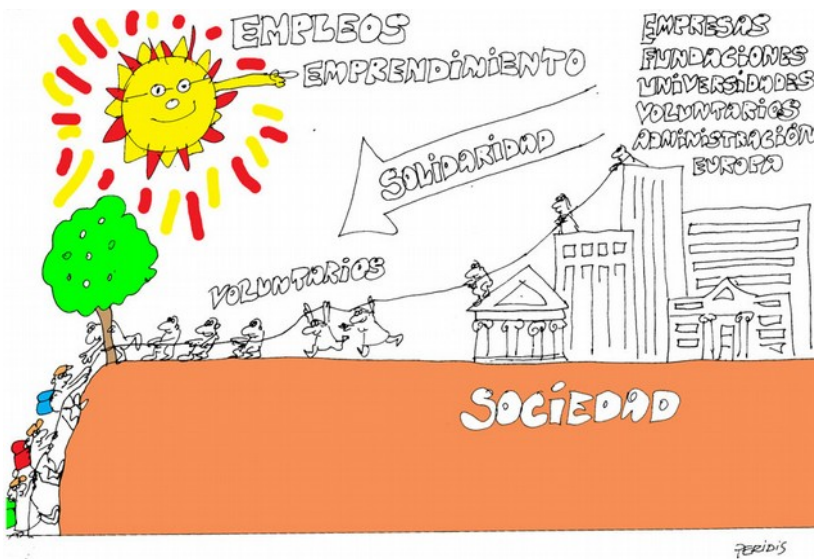
Kide kooperatibistak kooperatiba kudeatzeaz eta elkarrekin administratzeaz arduratzen dira, ekonomia-jarduera dinamizatzeke eta ondasun komuna babesteko

asmoz:

- Kooperatiba pertsonen talentuan inbertituz ekintzailtza dinamizatzeko eta ideia berritzaileen garapena sustatzeko helburuarekin sortu da.
- Kooperatibak bere estatutuei men egiten die eta artezkaritza-kontseiluaren eta batzar nagusiaren bidez manipulatu da. Kooperatibako kide guztiek hitz bera eta boto-eskubide bera dauzkate batzarraren erabaketan.

Oharrak

- **Proiektuaren izaera ekosistemikoak** honako hauek hartzen ditu barne: kooperatiba + laguntzaileak + ekintzaileak + prototipatzea. Elkarrekin sortutako onurak partekatzen dira, ekonomia partekatuko kontzeptu berri bat sortuz; horren arabera, elkarlaneko ekoizpena, ezagutze-trukea eta sormena gauzatzen dituen kide-komunitate batek modu demokratikoan prototipatze digitaleko makineriarako sarbidea dauka.
- Eraikina eraikitzeari edo egokitzeari dagokienez nolabaiteko laguntza instituzionala egon dela ulertzen dugun arren, proiektuaren funtzionamendua batzar-kooperatibaren eredu horretan oinarritzen da. Interesgarria litzateke eredu sakonkiago ezagutzea, ikusteko **zer-nolako inbertsioa eskatu duen, nola eratu den kooperatiba eta zein den haren benetako gobernamendu-eredua**, Harrobiaren inguruko pertsonen eta erakundeen komunitate-kooperatiba bat sortzeari begira.
- Atentzioa ematen du (beharbada duela gutxi sortu delako eta webgunea eguneratuta ez dagoelako) **osatzen duten proiektuak, sareak, pertsonak eta erakundeak ez direla ikustarazi**. *Nor dagoen eta bakoitzak zer egiten duen jakitea funtsezko faktorea da, baita HARROBItik HARROBIra proiektuko gogoeta-prozesuan parte hartu duten Harrobi plazako eragileek berek gehien aipatu dituzten errekerimenduetako bat ere.*
- Era berean, ez dago argi tokiko edo munduko herritarren beste ekimen batzuekin duen lotura (edo ez da ikusten webgunean). *HARROBIik HARROBIra proiektuan jarduera-, ekintzailtza- edo sektore-mota baten aldeko apustua egiteaz haraindi, **ekintzak auzoko bizitzarekin metatzen dituen elementuren bat sortu** behar da.*

Enplegu-anezkak

Jatorria, Aguilar de Campoon (Palentzia).

Orain estatu osoan kopiatzen ari da

<http://www.lanzaderasdeempleo.es>

enpleagarritasuna | ahalduntzea | formakuntza | partekatutako jakintza | ekintzailtza solidarioa | finantzaketa publiko pribatua | errepikatzeko gaitasuna

Deskribapena

Anezkak espirtu dinamikoa, konprometitua eta solidarioa duten pertsona langabeen talde heterogeneoak dira; pertsona horiek borondatez hartzen dute parte ekimenean eta, *coach* batek koordinatuta, **beren gaitasunak indartzen dituzte, jakintza kolektiboa sortzen dute, beren burua ikusgai egiten dute eta helburu komun bat erdiesteko elkarlanean aritzen dira: alegia, enplegua lortzeko, besteren kontura zein ekintzailtzatik.**

Anezkak oraingo unerako alternatiba eta irtenbide gisa proposatzen dira, munduan krisi ekonomikoa baitago eta langabezia-tasak altuak baitira. Horretarako, ikuspegi-aldaketa bat proposatzen dute eta, orain arte garatutako laneratze-politikak jorratzerakoan, ahalduntze indibidualean eta kolektiboan eta enplegarritasun-aukeren bilaketako lankidetzaren solidarioan jartzen dute arreta.

Informazio interesgarria

Enplegu-anezken lan-metodologia dinamizazio- eta prestakuntza-tekniketan oinarritzen da, ezagutzak trukatu. *Coach* batek taldearen lana errazten du, baina langabeak dira beren enplegarritasun-prozesuetako protagonistak. Adimen emozionala, komunikazioa eta

sormena lantzen dituzte; curriculumak egiteko eta aurkezteko teknika berriak ikasten dituzte; lan-elkarrizketei zenbait dinamikaren bidez aurre egiteko modua aztertzen dute; enplegarritasun-mapak garatzen dituzte eta profil pertsonala lantzen ikasten dute, bereizteko eta lan-merkatuan hobeto kokatzeko. Azken helburua **haien enplegarritasuna hobetzea da, toki aktiboan, konprometitan eta solidarioan kokatzen dituen ikuspegi batetik, gaur egungo egoerak ezartzen dituen erronka handien aurrean.**

Lehen *enplegu-anezka* 2013. urtean hasi ziren jarduten, Aguilar de Campoon (Palentzian), José María Pérez “Peridis” arkitekto, marrazkilari eta eskola-lantegien ereduaren bultzatzailearen eskutik. Hortik Kantabriako lau udalerritarra hedatu ziren (Torrelavega, Castro Urdiales, Astillero eta Santander), Profesor Uría fundazioaren lankidetzari eta finantzaketari esker eta Kantabriako eskualde-gobernuari esker. 2014an Madrilera, Kataluniara, Errioxara, Valentziako Erkidegora eta Andaluziara hedatu ziren, Obra Social “La Caixa”-ren, Acción contra el Hambre-ren, Andalucía Emprnde fundazioaren eta beste erakunde batzuen laguntzaz. Azken hiruhilekoan Telefónica fundazioa eta Enplegu Ministerioa sartu dira eta, ondorioz, gaur egun 64 anezka aktibo daude.

Oharrak

- Oraindik datu kuantitatiborik ez daukagun arren, ereduak baditu **ezaugarri interesgarriak (ahalduntzea, gaitasun indibidualak modu kolektiboan partekatzea) ohiko prestakuntza- eta enplegarritasun-prozesuetarako aukera gisa**. Zentzu askotan, *Juntas Emprendemos*³⁶ proiektuarekin harremanetan dago; aurten bertan garatu dute ColaBoraBorak eta Gaztaroa-Sartuk plazako testuinguruan, zaugarritasun-egoeran dauden emakumeentzat da, EEA Grants programaren Europako finantzaketa eta Bizkaiko Foru Aldundiko Gizarte Ekintza Sailarena jaso du eta aldi berean Bartzelonan, Madrilen eta Zaragozan gauzatu da. Era berean, *CARE (Centro de Alto Rendimiento para la Empleabilidad, Enplegarritasunerako Errendimendu Altuko Zentroa)* proiektuarekin zerikusi handia dauka; Novia Salcedo fundazioa bultzatzen ari da, espezifikoki gazteentzat da, lehen lan-esperientziatik gaikuntzarako eta ahalduntzerako urrats bat emateko —eginez ikasiz eta erronka zehatzetan inplikaturaz—, nor bere bizitzaren eta bere garapen profesionalaren zein bere ingurunearen eraldaketaren eragile aktiboa bihurtzeko. Eta ildo horretan bertan, interesgarria da orobat *Emprendipia*³⁷ nabarmentzea; Adolfo Chautónen proiektua da, *Sociedad de la Imaginación de Extremaduraren* esparrutik, eta ziurgabetasunari gizarte-berrikuntzaren, elkarren ulermenaren eta 4. sektorearen bidez aurre egitean ardatzen da.
- **Finantzaketa publikoa eta pribatua**. Ibilbide luzeko erakunde publikoek, enpresek, elkarteek eta fundazioek laguntza ekonomikoa eman dute zenbait *anezka* abian jartzeko. Zein eragile izango litzateke baliokidea gure testuinguruan?
- **Errepikatzeko gaitasuna**. *Anezken* ereduaren estatu osoan errepikatzen ari da dagoeneko; badirudi arrakasta daukala eta sare bat eratzen ari da. Posible litzateke eredu hori Euskadira ekartzea, Lanbideren eskutik eta beste eragile laguntzaile batzuekin batera? Zein da ereduarekin bat egiteko baldintza? Prototiporik gararik liteke plazan?

36 <http://www.juntasemprendemos.net/>

37 <http://emprendipia.org/>

La Noria

Malaga

<http://www.malaga.es/lanoria>

haurrak_gazteak | agroekologia | hezkuntza | gizarte_berrikuntza |
erabilera_anitz | publikoa_pribatua

Deskribapena

Gizarte-berrikuntzaren, gizarte-ekintzailetzaren eta agroekologiaren inguruko proiektuen inkubagailua, ama-haurrentzako ospitalearen ondoan kokatutako instalazioetan, 6.000m²-ko azalerarekin; oinarritzko harrera-zentroaren txanda hartu du. La Noria haurrengan eta gazteengan ardatzen da: haurrengan, gizarte-bazterketako eta pobreziako arriskuagatik; eta gazteengan, haien etorkizuneko itxaropenak eta lana aurkitzeko aukerak hobetzen dituzten formula, eredu eta tresna berriak behar dituztelako. Helburua herritarrek, gizarte-erakundeek eta enpresek parte hartzen duten proiektuak bultzatzea da.

Informazio interesgarria

Zentroak egonaldiko proiektuak (urtebete baino gehiago), aldi baterakoak (urtebete baino gutxiago) eta erabilera partekatuko guneak (*co-workinga*, ortua, lorategiak) barne hartzen ditu. Beste funtzio bat berezko jarduerak edo administrazioak edo hiriko beste kolektibo batzuek proposaturiko jarduerak antolatzea da. Haren ezaugarriek, instalazioei, langileei eta programei dagokienez, kolektibo eta helburu ugaritarako erabiltzeko bide ematen dute: prestakuntza, kultura, hezkuntza, jolasak, etab.

Malagako Aldundiak sustatu eta kudeatzen du zentroa, baina funtsak bi bidetatik hartzen dira: bata, publikoa, Europako erakundeak nahastea lortuz; eta bestea, pribatua, enpresen inplikazioa sustatuz, GEK-ko programen bidez edo haien fundazioen bidez.

Oharrak

- **Zaharkituta dagoen espazio baten** (lehen, oinarrizko harrera-zentroa) **berrerabilera** azpimarratzea; bestela instalaziorik edukiko ez luketen askotariko proiektu eta jarduerak hartzen ditu barne.
- **Instalazioen aniztasuna eta erabileren aniztasuna.** Ekitaldi-aretoa, erabilera anitzeko gelak, ikasgelak, ekintzailatza-espazioa, logelak, bi jantoki, sukaldea, lantegiak, igerilekua, lorategiak, ortua eta kirol-pista daukate. Askotariko jarduerak egiten dira. Baliteke jarduerak posizionamendu argirik edo estrategia bideraturik ez edukitzea (adibidez, xaboi naturaleko lantegiak zein *community manager* ikastaroak edo ikasturte amaierako jaiak har ditzakete), baina irekitasun hori, bestalde, positiboa da erabiltzaile-mota asko barne hartzen direlako eta horiekiko harremana egoten delako.
- Instalazioen **erabilera-araudi**³⁸ bat argitaratuta dute.

38 http://static.sopde.es/malaga/subidas/archivos/5/8/arc_176585.pdf

El milagro de los peces

Sevilla

<http://huertosverdesdelsur.blogspot.com>

garapen_komunitarioa | inklusioa | enplegu_hobi_berriak |
ekonomia_berdea | eragile_anitzeko_lankidetza | ekologia | elikadura |
ikerketa + esku-hartze_soziala

Deskribapena

Proiektu soziala, ekologikoa, hezkuntzako eta ikerketa aplikatuko, modu autonomoan elikagaiak (arrainak eta barazkiak) ekoizteko; Polígono Surren, Sevilla hirian, sozialki baztertuen dagoen eta egungo krisiak gehien ukitzen ari den auzo batean, garatzen ari da.

Proiektuak *VERDES DEL SUR* auzoko nekazaritza ekologiko, sozial eta komunitarioko elkarteak jarri du abian, Sevillako Unibertsitateko ikertzaile-talde batekin batera, auzoko familia batzuk jasaten ari diren elikagai-urritasunari aurre egiteko.

Elikagaiak (arrainak eta barazkiak) batera ekoiztean datza, Espainian aitzindaria eta berritzailea den sistema batean, alegia, **AKUAPONIA edo sistema akuaponikoa; horri esker, instalazio berean bi produktu lor daitezke**, kostuak, lana eta inbertsioa partekatuz, ingurumena errespetatzen duen teknologia garbi eta jasangarri baten bidez.

Informazio interesgarria

VERDES del SUR elkarteak 2012ko maiatzean jaio zen, Polígono Surreko (3.000 Viviendas auzoa) familia-talde batek bultzatua. Hasieran, auzoko lugorrietan ortu sozial eta ekologikoak sortu zituzten, nagusiki auzoko familia txiroentzako janaria ekoizteko helburuarekin, eta auzoko eskoletan haurrei, gazteei eta haien familiei ekologikoki landatzen irakatsi zieten; eta, zeharka, natura eta auzoa zaintzen ikastea izan zuen xede.

El milagro de los peces proiektu pilotuan, 1.000 litroko hiru ur-gordailu instalatu dira tilapiak hazten diren etxebizitza bateko portxean eta, horien gainean, metro eta erdiko altueran, tomateak, pepinoak, kuiatxoak, zerbak, porruak... hazten dira. Ur-zirkuitu itxia da. Arrainen ura, bonba baten bidez, ortuetara igotzen da, laborantzak elikatzeko, eta sustraietan jalkitzen da. Han, bakteriek arrainen hondakinak landareentzako gatz bihurtzen dituzte eta, gainera, ura garbitu egiten dute. Sifoi baten bidez, likido berriztatua arrainengana itzultzen da; horrela, ibai baten zikloa simulatzen du eta zenbait urtez ez da ureztatu behar.

2014an, prototipoak 21 kilo arrain eta 60 kilo barazki eta fruta sortu zituen. 2015erako, **elkarteko langabe kronikoentzako, elikagai-negozioak dituzten auzotarrentzako enplegua sortu nahi dute eta teknologia akuaponikoarekin zerikusia duten produktu eta zerbitzu ekologikoak garatu nahi dituzte.**

Oharrak

- Akuaponia historian aztekek eta txinatarrek erabili duten teknologia da. Gaur egun berreskuratu egin da eta **EBn goraka ari den sektoretzat jotzen da**, zientzian eta teknologian elkarlanean aritzeko **COST proiektuak³⁹ islatzen duen moduan**. Harrobian plan pilotu bat egin liteke *Birika*⁴⁰ enpresari esker, jadanik teknologia horrekin esperimentatzen ari baita.
- **Lankidetzak eta komunitatea**. Proiektua boluntario-sare baten, akuaponian adituak diren Sevillako Unibertsitateko ikertzaileen taldearen, udal-teknikarien eta toki-erakunde ugariaren lan kolektiboari esker egin ahal izan da, proiektuak zaletu egin baititu. Horrez gain, *crowdfunding*era jo zuten finantzaketaren ordezkoko aukera gisa, eta 6.614€ lortu zituzten proiektua hasteko⁴¹.
- Puntu negatiboa da udalak Guadaira parkean ortuak landatzeko 15.000m²-ko lursaila, baliabide urriko 130 familia janariz hornituko babilizte, lagatzeari uko egin diola; halaber, babesa ukatu die ortuetan orobat instalatuko liratekeen instalazio akuaponiko berriei. Horrek erakusten du arrazoi desberdinak direla medio herritarren proaktibitateak eta kasu arrakastatsuen garapenak ez dutela beti administrazio publikoen erantzun errazik aurkitzen, beraien bideei jarraitzera ohituta daude-eta.

39 http://www.cost.eu/COST_Actions/fa/Actions/FA1305

40 <http://birika.eu/>

41 <https://goteo.org/project/el-milagro-de-los-peces>

Incredible Edible

Todmorden (Erresuma Batua)

<http://www.incredible-edible-todmorden.co.uk>

herritarren_ekimena | autokudeaketa | komunitatea | konfiantza |
DIY_DIT | garapen_komunitarioa | espazio_publicoa | toki_ekonomia |
eskalatzea + transferentzia

Deskribapena

Incredible Edible (hitzez hitz itzulita, *Jangarri Sinestezina*) hiri-ortuko proiektu kolektiboa da; 2008an hasi zen, Todmorden hiriko (Erresuma Batuko iparraldean) pertsona-talde txiki batek bultzatua. Haren helburua ingurumen-problemez kontzientziaztea da, elikagaien toki-ekoizpenaren bidez eta komunitateen lan kolektiboaren bidez.

Guerrilla gardening ekimen gisa abiatu zen eta azkar herritarren eta toki-administrazioaren artean partekatutako proiektu egonkorra bihurtzeko eboluzionatu zuen. Praktika **erabiltzen ez diren lur-espazio edo -zatiak hiri-ortu kolektibo oparoak bihurtzean datza; horietan, barazki ugari hazten dira tokiko biztanleak doan hornitzeko**. Elizetan, antzerkietan, suhiltzaile-etxeetan eta polizia-etxeetan antolatuta dira laborantza-guneak. Eta proiektua mundu osoko komunitate ugari kopiatu dute.

Informazio interesgarria

Proiektua bere komunitateak kudeatzen du, batera, eta 300 boluntarioko talde batek parte hartzen du. Izan zuen arrakastaren ondorioz, kudeaketa-egitura handia sortzeko tentazioa egon zen, baina **modu organikoagoan, arinagoan eta aldi berean eraginkorrean antolatzeko aldeko apustua egin zuten, haiek baieztatzen duten moduan**. Horrela, pertsona-talde murriztu batek eguneroko erabakiak hartzen ditu, eta plantazioei buruzko erabakiak eta sakonera handiagokoak, aldiz, komunitate guztiak hartzen ditu.

Berezko bulegorik edo langile kontrataturik ez daukaten arren, proiektuak **toki-ekonomiarentzako alboko ondorio positiboak** sortu ditu, **komunitate baten eraikuntzaren alde egin du eta ekologiarekiko kultura erantzunkide bat sustatu du**. Todmorden oso herri turistiko batetik hurbil dago, eta lehen ez zegoen ia bisitaririk, baina hori zeharo aldatu da *Incredible Edible* fenomeno bihurtu denetik, proiektua ezagutzeko jakin-mina duten bisitari ugari erakartzen baititu. Orain, bazeuden toki-saltokientzako dirua ekartzen du eta sortu direnentzako (artisau-okindegia, garagardoa, gaztak...) estimulua da.

Proiektua eskalatu egin da, eta orain bi ekimen berri jarri dira abian. *Every Egg Matter* kanpaina (*Arrautza bakoitza inporta da*) udalerrria eta patioak oilo ez betetzen ari da, 2018an astero 30.000 arrautzako ekoizpena lortzen saiatzeko, biztanle guztientzako nahikoak izango baitira. Eta *Baserri Sinestezina*, *crowdfunding* bidez bultzatu duten gizarte-entrepresa, haragia, arrautzak, esnea, berdurak eta barazkiak ekoizten dituen... Gazte-entregua sortzeaz gain, baserria asteko zazpi egunetan zabalik dagoen prestakuntza-espazioa da (laborantza- eta abeltzaintza-modu desberdinei buruz, permakulturari buruz...).

Oharrak

- **Sozialki berritzaileak diren eta komunitatetik eta adimen kolektibotik sortu diren** ekimenen adibide argia da, eta haren arrakastak itxaropen baikorrenak gainditu ditu. Ez datza soilik barazkiak kolektiboki eta sozialki haztean, baizik eta baita hurbileko nekazaritzaren, lotura komunitarioa berreraikitzearen eta ingurumen-hezkuntzaren garrantziari buruzko diskurtso bat garatzean ere, klima- eta energia-krisiaren testuinguruan.

Interesgarria da egiaztatzea mikropraktiketarik neurri handiagoko proiektuetarantz, beren testuinguruan gainjarritako gizarte-ekonomiaren sortzaileetarantz, eskala daitekeela. *Harrobia trantsizioan* txostenak mota horretako proposamenak lantzen ditu bereziki, ikuspegia alderdi agroekologikoaz haraindi zabalduz eta auzoaren idiosinkrasiara moldatuz.

- **Kudeaketa komunitarioa posiblea, bideragarria eta eraginkorra da.** Todmordenen mesfidantza garaitu da eta herritar guztiak, toki-administrazioa barne, kezkatzen zituzten beldurrak gainditu dira. "Sagar-landareak erori ahal direla eta norbait buruan zauritu ahal dutela, aran-landareek zoladura zikindu ahal dutela, lapurrak udalerrira etorriko direla, azkenean inor ez dela laborantzez arduratuko, landareak pozoitu egingo direla... ez da horrelako ez gertatu", ziurtatu du boluntario batek. Denboraren iragateak beldur horren guztien eragina gutxitu du eta kidetasunezko giro positiboa sortu du.

Auzoan beldur asko agerikoak eta ezkutuak dira, baina horregatik ez dira gaindiezinak. Pentsa dezagun *Munduko arrozak*⁴² kultura arteko topaketan, urtero janaria elkarrekin prestatzen eta jaten duten 3.000 pertsona baino gehiago biltzen baititu. Herritarren ekimen horrek, gainera, auzotik kanpoko pertsona ugari erakartzen ditu eta, horrela, auzoari buruz dauden beldurrak eta estigmak (ziurgabetasuna, droga-trafikoa, zikintasuna...) eraisten laguntzen du eta iruditeria positiboa sortzen du. Auzoan dagoeneko gertatzen diren horrelako herritarren ekimenak mapatu litezke, aztertzeko eta haien balioa azpimarratzeko. **Horrek zera dakar: behetik goranzko prozesuak posible eta desiragarri gisa integratzea; beste aldi, erritmo eta egiteko modu batzuk ezagutzea; eta horrelako ekimenak proposatzen dituzten eragileen artean (administratibotik eta eragileen beren artean) konfiantza handiagoa egotea.**

*Incredible Edible*ren kasua ez da salbuespena, baizik eta herritarrek bultzatutako ekimenen ugaritzearen lagina. Txosten honen irismenak gehiago luzatzen uzten ez badigu ere, beste kasu batzuk nabarmendu nahi ditugu:

- **Vivero de Iniciativas Ciudadanas (VIC)**⁴³, non proiektu ugari biltzen diren, jarduketa-eremuen arabera ordenatuak: mikrohirigintza, herritarren ahalduntzea, ortuak eta lorategiak, orube hutsak, hormak, kale zurrak, cohousinga, zerbitzuak partekatzea, coworkinga, denbora-bankuak, elikagaien bankua, trukea, open data, p2p sareak, etab. Viverotik ekimen horiek garatzeko ezaugarriak eta baldintzak aztertzen dira eta autoantolaketarekin, ahalduntzearekin, mapatzeekin edo beste kontu espezifiko batzuekin zerikusia duten lantegiak sortzen dira. Era berean, glosario terminologiko bat dauka.
- **Campo de Cebada**⁴⁴, 2009an La Latina auzoko, Madrileko erdialdean bertako, orube batean sortu zen proiektu komunitarioa; udalak laga zion lurra AVECLA auzo-elkarteari eta modu komunitarioan kudeatzen da. Proiektua askotariko eragileak inplikatzeari esker eta oso jarduera desberdinak garatzeko erreferentziako tokia bihurtzeari esker garatu da; hona hemen jardueretako batzuk: erakusketak, udako ikastaroak, zinema-zikloak, kontzertuak, hitzaldiak, liburu-azokak, herri-jaiak, hiri-ortua, kirol-jarduerak, autoeraikuntza-lantegiak, etab. *Huffington Post*eko duela gutxiko artikulu batek, "*Garagar-soraa, auzotarrek auzotarrentzako eskuz egindako plaza bat muntatzeko gidaliburua*"⁴⁵ izenburupean, ekimena deskribatzen du eta horrelako proiektu bat egiteko 16 osagai zerrendatzen ditu, esate baterako: gogo duen jendea, udalarekiko akordioa, toki bat eta oinarrizko azpiegiturak edo gobernamentu-eredu autoantolatua.

42 <http://mundukoarrozak.info/>

43 <http://viveroiniciativasciudadanas.net/wiki/iniciativas-ciudadanas/>

44 <http://elcampodecebada.org/>

45 http://www.huffingtonpost.es/2015/03/29/campo-de-cebada_n_6790650.html

- **Amarika Proiektua**⁴⁶, herritarren batzar baten eta Arabako Aldundiko Kultura Zuzendaritzaren artean abian jarritako ekimena; praktika artistiko garaikidearekin zerikusia duten baliabideen, ekipamenduen eta programazioaren zuzeneko kudeaketa Arabako sozietate zibileko kultura-eragile aktiboen esku uztean ardatzen da. Gobernamentu parte-hartzailearen eredia erakundearen eta gizarte-eragileen artean konfiantza sortzeko, elkar ezagutzeko eta hitz egiteko prozesu bati esker izan zen posible (2005. eta 2009. urteen bitartean). Eskala txiki, arin, malgu eta parte-hartzaileko formula bat; Amarika batzarrean ordezkaturako pertsonen eta egunerokoan funtzio betearazleak dituen kontseilu baten lan kolektibotik abiatuta sare horizontalak garatzean eta antolatzean oinarritzen da.
- **Katakarak**⁴⁷, Iruñeko alde zaharrean egindako proiektua, gizarte-ekonomiaren eta aktibismoaren artean kokatua; taberna-jatetxe bat, liburutegi bat eta jarduera sozial, kultural eta politikoetarako erabilera anitzeko espazio bat biltzen ditu. Proiektu autokudeatua, modu operatiboan gizarte-ekimeneko kooperatiba baten bidez funtzionatzen duena. Espazioaren fundazio edukitzaile bat sortu zen, kolektiboki erosi zen, proiektuaren hurbileko inbertsiogile partikularrak bilatuz, eta hein batean *crowdfunding*-kanpaina baten bidez erreformatu zen.
- **CityRepair**⁴⁸, Portlandeko (Estatu Batuak) irabazi-asmorik gabeko erakundea; haren helburua herritarrak espazio publikoaren zaintzari eta gozamenari buruz heztea eta inspiratzea da, hiriko biztanleen eta haien ingurunearen arteko harremana sortzeko. Bere helburuak lortze aldera, CityRepairrek proiektu batzuk garatu ditu komunitateak ahalduntzeko eta toki-kultura sustatzeko. Adibide on bat *Place Making* da; lau kaleren elkarketa aldi baterako “berreskuratzean” datza —ertzetan bankuak jarriz eta kafe- eta janari-gurditxoak instalatuz—, komunitateak topaketa-espazio gisa erabili ahal izateko.
- **Bristol Rising**⁴⁹, Bristolen (Estatu Batuak), herritarrek gizarte-sareen bidez proposatzeko eta bozkatzeko sistemaren adibide bat. Gero, hiria gobernatzen duen erakundeak atxikipen gehien dituzten proposamenak aztertu eta betearazi egiten ditu. 2010ean jarri zen abian eta ez dago argi oraindik badabilen.
- **Ardora-DSS2016**⁵⁰, aurrekoaren ildo berean, Donostia Europako Kultur Hiriburutik, herritarrek proposaturiko eta herritarrek berek ebaluatu eta hautatutako proiektuak hautatzeko ekimen bat jarri dute abian. Ebaluazio-batzordea askotariko profiletako 25 pertsonen osatzen dute eta zozketaz antolatzen da Donostiako herritarren eroldaren artean.

46 <http://www.amarika.org/>

47 <http://www.katakarak.net> | <https://goteo.org/project/hormiga-mutantea>

48 <http://www.cityrepair.org/>

49 <http://bristolrising.com/>

50 <http://www.dss2016.eu/es/olas-de-energia/ardora>

TransEuropeHalles

Europako sarea
<http://teh.net>

sarea | Europa | kultura_zentro_independentek | aniztasuna | trukea | sinergiak

Deskribapena

Kultura-zentro independenteen Europako sarea, 1983an sortua eta gaur egun Europa osoko 58 zentro kidez eta 17 zentro elkartuz osatua. Sarearen helburua **zentroen arteko harremanak sustatzea, esperientziak eta programak trukitzea, proiektu aldeaniztunak garatzea, ezagutza irisgarria egitea eta zentro eta ekimen berriak aholkatzea** da.

Informazio interesgarria

TEHko kide bihurtzeko, **kultura-zentro eskatzaileek irizpide batzuk bete behar dituzte**, besteak beste: zentro independentea eta irabazi-asmorik gabekoa izatea; diziplina-aniztasuna sustatzea, kultura-programa egonkorra edukitzea, funtzionamenduan oinarritzko irizpide etiko jakin batzuk betetzea. Sareko kide izateko tasak 300€ eta 1.200€ artekoak dira eta urteko bileretan parte hartzeko eskubidea, kontaktuetarako sarbidea, programei buruzko informazioa eta batzar nagusian boto bat ematen dituzte.

Saretik zenbait proiektu koordinatzen dira, adibidez: **Artists-In-Residency**, Europako artisten mugikortasunerako; **Changing Room**, kultura-operadoreen nazioarteko mugikortasunerako; **Trans Nordic Net**, Europako iparraldeko eta Baltikoko herrialdeetako kultura-zentro independenteen sarea; **EVS Youth Exchanges**, 18 urtetik 30 urtera arteko gazteen mugikortasunean ardaztuta, 2-12 hilabeteko egonaldietan, *Europako Boluntariotza Zerbitzuaren* bidez; edo duela gutxiko **Creative Lenses**, kultura-sektoreko negozio-eredu ez-inbaditzailei buruzkoa.

TEHren jarduera nagusietako bat kideen bilerak dira; **urtero bitan egiten dira, eta bakoitzean kide batek antolatzen ditu**. Topaketa horiek kideek elkar topatzeko eta herrialde eta kultura-zentro berriak aurkitzeko aukera dira. Hiru egunetan, bertaratzen direnek lantegietan, mintegietan, hitzaldietan eta *networking*-saioretan parte hartzen dute; horiek inspirazio-iturria eta lankidetzaren berrien jaiotzea izaten dira.

Oharrak

- **Praktika-trukea eta nazioarteko egonaldiak.** Sareko kidea izateak egonaldi artistikoak antolatzea ahalbidetzen du, sarekoa den tokiko sormen-lantegi batean, ZAWPen⁵¹, gertatzen den moduan. Hemen hiru egonaldi-mota daude: sormen-espazio desberdinen alokairua, bidaiarako eta egonaldi-irakurketarako bekak eta gonbidapena ekoizpen-poltsarekin. Beka- eta truke-programa bat ezartzea plazaren inguruan proiektu bat dinamizatzen hasteko proposa litezkeen gauza errazetako bat litzateke.
- **Gobernamendu deszentralizatua.** Zentro kideek sarearen erabakiak hartzeko prozesuan parte hartzen dute, urtean bitan topaketetan egiten diren batzar nagusietan botoa emanaz. Kide guztiek berdin parte hartzen dute erabakietan, sarean duten antzinakotasuna, tamaina edo egoera ekonomikoa kontuan izan gabe. *Batzorde betearazle* bat, bi urtean behin hautatua, da gobernu-organoa eta batera adostutako helburuak eta estrategiak garatzeaz arduratzen da. Gobernamendu-eredua, Harrobi plazaren inguruan kokatzen diren eragileen aniztasun handia kontuan hartuta, funtsezkoa izango da proiektuan eragile inplikatu guztiek parte hartu ahal izan dezaten.
- **Eraikinak berreskuratzea berriak eraiki beharreen.** TEHren zentro gehienak lantegietan, biltegietan, kuarteletan edo erlijio-zentro zaharretan ezartzen dira. Haien argitalpen bat *Design Handbook for Cultural Centres*⁵² da, kultura-zentro bat arkitektura-ikuspuntutik sortzeko edo birmodelatzeko gida
- **Diziplina-aniztasuna eta diziplinartekotasuna.** TEH osatzen duten zentro guztiek dute ezaugarri hori, eta funtsezkoa da kontuan hartzea Harrobi plazaren inguruan kokatzen diren eragileen aniztasunean pentsatzen badugu. Euskadiko diziplina arteko kultura-eragileen harremanari dagokionez erreferentzia-puntu bat *KARRASKAN*⁵³ sormen-esperientzien sarea izan daiteke, kulturako berrikuntza eta berrikuntzaren kultura sustatzea baitu helburu.

51 <http://www.zawp.org>

52 <http://teh.net/wp-content/uploads/2015/01/design-handbook.pdf>

53 <http://www.karraskan.org>

TEHko kide diren zentro asko eta beste adibide asko *Europako sormen-lantegien direktorioan*⁵⁴ biltzen dira, consonnik Eusko Jaurlaritzarentzat egin baitzuen. Erreferentziako agiri on bat da, eta ondoren hizpide dugun gairako interesgarriak iruditzen zaizkigun adibide batzuk aterako ditugu horretatik:

- ***Mains D'Oeuvres*⁵⁵, *St.Ouen (Frantzia)***. Arteen eta gizartearen esparruetako ikerketa garaikidera irekitako kultura-espazioa, musikaren, ikusmen-arten, dantzaren, antzerkiaren, multimediarren, hezkuntzaren, politikaren, informazioaren eta komunikazioaren teknologien, nazioarteko lankidetzaren eta abarren arteko sinergiak bilatzen dituzten pertsona guztientzat.
- ***Korjaamo Culture Factory*⁵⁶, *Helsinki (Finlandia)***. Europako iparraldeko herrialdeetako arte-zentro independente nagusietako bat da. Töölöko tranbia-biltegi zahar batean fundatu zen eta hiru kontzertu- edo antzerki-gela ditu, baita sei sormen-espazio eta bilera- eta mintegi-gelak ere. 2012an eguneratu egin zen eta taberna bat, jatetxe bat, co-working bat eta arte-galeria bat gehitu ziren.
- ***Subtopia*⁵⁷, *Estokolmo (Suedia)***. Alby kultura anitzeko auzoan kokatuta dago, eta haren helburu nagusia gunean sormen-industriak garatzea eta kultura-ekintzaileentzako plataforma izatea da. Haren funtsa kulturaren, hezkuntzaren, ekintzailetzaren eta gizarte-konpromisoaren arteko lankidetzan datza.

54 <https://www.consonni.org/es/proyectos/directorio-de-fabricas-de-la-creacion-en-europa>

55 <http://www.mainsdoeuvres.org>

56 <http://www.korjaamo.fi>

57 <http://www.subtopia.se>

- **RIXC, The Centre for New Media Culture⁵⁸, Riga (Letonia).** Kultura mediatico berriaren zentroa; han, artearen, zientziaren eta goraka ari diren teknologien arteko diziplina anitzeko proiektuak sortzen dira. Jaialdiak eta erakusketak antolatzen dituzte, argitaratze-lerro bat daukate, mediateka bat dute eta 2014an etorkizuneko Riga Innovation Laberako jarduerak jarri zituzten abian. RIXCen helburua eliteko kultura delakoaren eta aldi berean existitzen diren beste kultura diferenteen arteko arrail tradizionala gainditzea da.
- **UFA Fabrik⁵⁹, Berlin (Alemania).** Kulturen arteko eta belaunaldien arteko topaketakotokia; 18.500m² okupatzen ditu eta askotariko klubak, ekimenak eta enpresak hartzen ditu, bizitza ireki eta tolerantetaren ikuspegitik, komunitateen, sarearen jasangarritasunaren eta sormenaren garrantzia sustatzeko. Nazioarteko kultura-zentro bat, haurrentzako zirko-eskola bat, auzotarren zaintza-zentro bat, baita kafetegi bat, okindegi bat eta aterpe bat ere, beti ere proiektuek ezaugarri esperimental bat barne hartzeari lehentasuna emanez.
- **104⁶⁰, Paris (Frantzia).** Udal-jabetzako zentroa, kudeaketa independentea duena; antzinako beilatokian kokatuta dago, biztanleen ehuneko handi bat etorkinak diren auzo batean. 40.000m²-tan antzerki, dantza, musika, arte garaikide eta literaturako taldeentzako lan-guneak eskaintzen ditu, eta haien ekoizpen-prozesuak jendaurrean jartzen dira. Halaber, liburu-denda espezializatu bat, kafetegi bat, jatetxe bat, etab. ditu. Profesionalizazio-maila desberdinak daukate eta lan-kontratuen bidez ordaintzen diete artista egoiliarrei.

58 <http://rixc.org/en/center>

59 <http://www.ufafabrik.de/en>

60 <http://www.104.fr>

Open Living Labs

Europako sarea

<http://www.openlivinglabs.eu>

sarea | *living laba* | erabiltzaileak | elkarrekin sortzea |
berrikuntza_ekosistema

Deskribapena

European Network of Living Labs (ENoLL) Europa osoan *living lab* eredua hedatuz **berrikuntza-estrategia sistemiko bat sustatzea** helburu duen komunitate bat da. Hezkuntzarekin eta sormen-industriekin zerikusia daukaten eragileei laguntza eman nahi die, pertsonengan ardaztutako elkarlaneko ikerketak gara ditzaten, gizarte-beharrak betetzeko ikuspegitik. Hauek dira arreta jartzen duen eremu batzuk: *smart cityak*, *future internet*, erabiltzailearengan ardaztutako diseinua, *big data*, *serious gamea* eta *game designa*.

ENoLLen arabera, *living labak* proba- eta esperimentazio-ingurune errealek dira, non erabiltzaileek eta ekoizleek elkar aurkitzen duten elkarrekin berrikuntzak sortzeko. Europako Batzordeak erabiltzaileak gidatutako berrikuntza irekirako *Public-Private-People (PPP)* elkartetzat jotzen du figura hori.

Oro har, *living labek* lau jarduera-mota hartzen dituzte barne: **1) erabiltzaileek eta ekoizleek elkarrekin sortzea eta diseinatzea; 2) arakatzea, goraka ari diren erabilerak, portaerak eta merkatu-aukerak aurkitzea; 3) erabiltzaileen komunitateen barruko benetako agertokien eta prototipoen bidez esperimentatzea; eta 4) kontzeptuak, produktuak eta zerbitzuak irizpide sozioergonomikoak, soziokognitiboak eta sozioekonomikoak kontuan izanik ebaluatzea.**

Informazio interesgarria

Sarea 2010ean sortu zen, nazioarteko elkartearen formula juridikoaren bidez. Idazkaritza Bruselan dago, Vrije Universiteit Brussel-eko campusean, Flandria *Free University* delakoan. Haren gobernandu-eredua batzarrak izendatutako kontseilu batek zuzentzen du, eta, horrez gain, beste mota bateko *partner* estrategikoak ditu, hala nola Munduko Bankua, FAO, France Living Labs eta Suráfrica Living Labs.

Urtero *Wave* izeneko deialdi bat zabaltzen da, hautapen-prozesu batekin, sareari atxikitzeko. Sareko benetako kidea izateko, 5.000€-ko urteko kuota ordaintzeaz gain, **herritarrek aktiboki parte hartzeko moduen aldeko konpromisoa dutela frogatu behar da eta amaierako erabiltzailearen figura argi eta garbi aipatu behar da.** Gaur egun 19 kide daude, 5 Espainiako estatuan eta horietako bat, *Bird Living Lab*, Urdaibaiko erreserban. Beste kide-kategoria batzuk daude, irizpide eta konpromiso lasaiagoak dituztenak; kide horien artean, *Comercios Innovadores de Bilbao (CIB)* sarea, Bilbao Ekintzak bultzatua, dago.

Sareak urtero *iCapital saria*⁶¹, alegia, 950.000€-ko saria, ematen dio **berrikuntza-ekosistema** onena eraikitzen ari den Europako hiriarri; **herritarrak, erakunde publikoak, erakunde akademikoak eta enpresak hartu behar ditu barne.** Joan den edizioan Bartzelonak irabazi zuen.

Oharrak

Berrikuntza-ekosistemaren kontzeptuak eta *living labaren* ideia zehatzak, batzuetan, IKTei oso lotuta dagoen alderdi bat daukate, baina beste modu askotan gara daiteke. Guri dagokigunez, **gizarte-berrikuntzaren inguruko proiektuak esperimintatzean** ardatzu liteke, **auzoan badauden eragileak** (elkarteak, erakunde eta zentro publikoak, enpresak eta ekintzaileak, auzotarrak eta mota guztietako erabiltzaileak), sektore askori (teknologia, artea, kultura, garapen komunitarioa, hezkuntza, gizarte-inklusioa, kirolak, ostalaritza, etab.) lotuak, gogoan hartuz. Hori neurri handi batean bat dator *HARROBitik HARROBira* prozesuaren inguruan eta auzoaren testuinguru orokorrean sor litekeenaren aukera errealekin.

61 <http://www.openlivinglabs.eu/news/icapital-2016-award-european-city-building-best-innovation-ecosystem>

**Inspirazioei buruzko txosten hau
HARROBItik HARROBIra prozesuak garatu eta koordinatu du.**

ColaBoraBora Koop
WikiToki - Harrobi plaza 5, 2 - 48003 Bilbo
<http://www.colaborabora.org> | @colaborabora
Tel.: 944 158 861